

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ 1 บ้านหนองบัว
ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

A Study on Succesion of The Saving for Production Group, Nongbua Village,
Ladbuakhao Sub-district Nakornratchasima Province

T096248

โดย

นางสาวพัชรี จำปาบุ้ง

ร/พ.

พ 5247

9550

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน 96248
วันเดือนปี..... - 2 Jun 2009

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนการเกษตร)

พ.ศ. 2550

b. 11859A3X

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

การศึกษาความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ 1 บ้านหนองบัว
ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

A Study on Succesion of The Saving for Production Group, Nongbua Village,
Ladbuakhao Sub-district Nakornratchasima Province

โดย

นางสาวพัชรี จำปาบุ้ง

ได้รับการตรวจสอบและการอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลึกสุด
วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 14 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2550

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

(อาจารย์ ดร. กนก เลิศพานิช)

กรรมการปัญหาพิเศษ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา หมันเก็บ)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุขุมารณ์ ชันธุ์ศรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
A Study on Succession of The Saving for Production Group, Nongbua Village, Ladbuakhao Sub-district Nakornratchasima Province

โดย : นางสาวพัชรี จำปาไ้

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชา : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ :

(อาจารย์ ดร. กนก เลิศพานิช)

14 พฤษภาคม 2550

การศึกษาวิจัยเรื่องความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ 1 บ้านหนองบัว ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่างๆ ของการดำเนินงานเป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิควิธีสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

ผลการวิจัยพบว่าบ้านหนองบัว เริ่มก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 เนื่องจากปัญหาเรื่องเงินทุนเพื่อนำไปประกอบอาชีพของเกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในชุมชน การดำเนินการรณรงค์ให้คนในชุมชนมีการออมทุกครัวเรือนและเพิ่มเงินออมให้มากขึ้น โดยใช้เงินเป็นตัวเชื่อมคนให้เกิดพลังขับเคลื่อนการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์ฯ การบริหารของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัวมีเงินออมคล่องตัว ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็ว จนปัจจุบันมีเงินถึง 8,189,000 บาท แนวคิดเรื่องการรวมกลุ่มออมทรัพย์ฯ ทำให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้วิถีคิดสร้างพลังชุมชนของตนเอง และสนับสนุนให้มีกองทุนต่างๆ เพิ่มขึ้น จนสามารถจัดสรรผลกำไร จัดสวัสดิการชุมชนได้ ความสำเร็จในการดำเนินงานที่เกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชนอย่างคณะกรรมการและสมาชิกบริหารกลุ่มมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีการประสานงานที่ดี ทั้งภายในและ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภายนอกชุมชน และส่งเสริมให้คนในชุมชนยึดหลักมั่นในหลักศาสนา ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การสร้างกฎระเบียบของชุมชนร่วมกัน โดยการจัดให้ชุมชนมีการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ทั้งด้านการบริหารจัดการและเกิดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพคน คุณภาพชุมชน และสังคมทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านหนองบัว ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัวที่เกิดขึ้น คือ สมาชิกที่กู้เงินจากกลุ่มมักส่งคืนเงินทุนและดอกเบี้ยช้า ไม่ตรงตามกำหนด ทำให้การปันผลประจำปีที่สมาชิกทุกคนจะได้รับเกิดความล่าช้า และปัญหาการรับช่วงในการดำเนินงานต่อของคนรุ่นใหม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากหลายๆ ท่าน ทั้งด้านกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัวโดยมีผู้ใหญ่กมล เลิศพานิช และครอบครัว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในความสำเร็จของดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ฯ ทุกท่าน ที่ถ่ายทอดความรู้รวมทั้งข้อมูลในความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ฯ และประสบการณ์ด้านอื่นๆ ที่มีประโยชน์ในการดำเนินชีวิต รวมทั้งการต้อนรับและการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งตลอดการออกพื้นที่เก็บข้อมูลมาโดยตลอด นอกจากนี้ได้รูปเล่มปัญหาพิเศษที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว การทำวิจัยครั้งนี้เป็นประสบการณ์ชีวิตอันมีค่ายิ่ง ที่ยากจะหาได้จากห้องเรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัวที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาและกำลังใจตลอดมา รวมถึงกำลังใจและกำลังใจจากเพื่อนๆ ทุกคนที่มีให้ขอขอบคุณด้วยใจจริง

และที่สำคัญที่สุดขอขอบคุณอาจารย์ดร.กนก เลิศพานิช ที่เป็นประธานกรรมการปัญหาพิเศษ โดยให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในทุกเรื่องอย่างละเอียดรวมทั้งการช่วยเหลือในการออกพื้นที่และข้อมูลงานตลอดการทำปัญหาพิเศษในครั้งนี้ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา หมั่นเก็บ ซึ่งเป็นกรรมการปัญหาพิเศษที่ให้ข้อคิดและคำสั่งสอนในการทำวิจัยและการทำงาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภสมบูรณ์ อิงรัตนากร ที่คอยกระตุ้นให้ปัญหาพิเศษเล่มนี้เสร็จ จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

พัชรี จำปาปึง

พฤษภาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
สารบัญภาพ	(ก)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตของการศึกษา	3
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	4
ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม	4
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่ม	5
แนวคิดเกี่ยวกับสัจจะสะสมทรัพย์	14
ปรัชญาของการทำงาน	15
สรุปขั้นตอนการจัดตั้งและพัฒนากลุ่ม	15
ระบบบัญชีของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์	17
เป้าหมาย แนวทาง และผลแห่งความสำเร็จ	17
ข้อมูลสภาพทั่วไปของชุมชนบ้านหนองบัว	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	22
รูปแบบการวิจัย	22
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	22
การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
การจัดหมวดหมู่ การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	24
ระยะเวลาที่ทำการวิจัย	24
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล	25
ประวัติกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัว	25
การดำเนินงานและผลการดำเนินงาน	29

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จ	35
ปัญหาและอุปสรรค	39
วิจารณ์ผล	39
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	43
สรุปผลการวิจัย	43
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	44
เอกสารอ้างอิง	46
ภาคผนวก	49

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูปลูกภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงการสัมภาษณ์การก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์	26
2 แสดงการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่กมล เลิศพานิช	27
3 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	29
4 แสดงถึงการเซ็นชื่อก่อนเข้าร่วมประชุม	33
5 แสดงบรรยากาศการประชุมร่วมกัน	33
6 แสดงการสัมภาษณ์นางสมหมาย เลิศพานิช	34
7 แสดงการสัมภาษณ์หลวงพ่อบุญธรรมที่มีส่วนร่วม	39

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

(Introduction)

1.1 ความสำคัญของปัญหา

แนวความคิดในเรื่องการพึ่งพาตนเองของบุคคล/ชุมชน เป็นสิ่งที่มีในสังคมไทยมานานแล้ว โดยมีสุภาษิตว่า อัศตาทิ อัศตโนนาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน หรือแม้แต่ปรัชญาพื้นฐานในการส่งเสริมการเกษตรก็กล่าวถึงการให้การศึกษาให้เกษตรกรรู้จักช่วยเหลือตนเอง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ (Bliss *et al*,1952) อย่างไรก็ตามดูเหมือนว่าการดำเนินงานพัฒนาประเทศโดยรวมในอดีตที่ผ่านมา ยังไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร/ชุมชนหรือของสังคมไทยได้ ตรงกันข้ามเกษตรกรจำนวนมากกลับขาดความสามารถในการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การพัฒนาการผลิต การจัดการธุรกิจของตนเองและของชุมชน กลุ่มและองค์กรเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความเข้มแข็ง ไม่สามารถพึ่งตนเอง ส่งผลให้ชุมชนฐานล่าง เช่น เกษตรกรอ่อนแอลงเรื่อยๆ กอปรกับภาวะวิกฤตของประเทศที่เกิดขึ้นตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2540 ทำให้สังคมไทยได้มีโอกาสกลับมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุต่างๆ ของการเกิดวิกฤต จุดอ่อนและความผิดพลาดของสังคมไทยตามความเป็นจริง อันเป็นบ่อเกิดแห่งปัญญาที่สั่งสมยึดเยื่อมาเป็นเวลานาน เช่น กระบวนการ วิธีการ ที่ใช้ในอดีตมีความเหมาะสมที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์แห่งการพึ่งพาตนเองหรือไม่ ทักษะค่านิยมของคนในสังคมที่ตามแบบตะวันตกเทคโนโลยีที่พึ่งพิงจากต่างประเทศ เป็นต้น ด้วยมูลเหตุจากปัญหาต่างๆ ที่ทำให้สังคมและชุมชนเกษตรอ่อนแอไม่สามารถพึ่งพาตนเองนำไปสู่แนวคิดในการพัฒนาไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างแท้จริง

มีการค้นพบว่าท่ามกลางวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศที่ชุมชนจำนวนมากล่มสลายนั้น กลับมีชุมชนย่อยๆ ในชนบทจำนวนหนึ่งที่ยังสามารถยืนอยู่และพึ่งพาตนเองได้โดยไม่ล่มสลายไปตามวิกฤตของประเทศ เช่น กลุ่มวนเกษตร อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มออมทรัพย์ในจังหวัดสงขลา กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดต่าง ๆ เป็นต้น (กรมการปกครอง, 2541) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในจังหวัดนครราชสีมาซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสามารถและประสบความสำเร็จในการพึ่งพาตนเอง โดยตำบลลาดบัวขาวซึ่งเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีการก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 ขึ้นบนพื้นฐานของชุมชนที่เก่าแก่มีความรักใคร่กันเหมือนพี่น้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และประสบความสำเร็จด้านการดำเนินงานสามารถแก้ปัญหาความยากจน หนี้สิน ช่วยให้ชาวบ้านมีเงินออมเป็นของตนเอง ประหยัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อเสียง ให้ชุมชนรู้จักการพึ่งตนเองในทุก ๆ ด้านเป็นที่ตั้ง ทั้งด้านทุน การจัดการ เป็นการสร้างพลังต่อรองให้แก่ชุมชน โดยอาศัยพลังของชุมชนในการจัดการทุน ธุรกิจชุมชน ความสำเร็จในการดำเนินงานครั้งนี้เป็นการสร้างความภาคภูมิใจ ความมีศักดิ์ศรีให้กลับคืนสู่ชุมชน สามารถเคียงบ่าเคียงไหล่กับคนชั้นกลางและทำธุรกิจอย่างมีศักดิ์ศรี อีกทั้งยังเป็นที่มาของรางวัลต่าง ๆ มากมาย โดยผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสำเร็จของการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัว ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการขยายรากฐานการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองแห่งอื่นต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objective of the Study)

เพื่อศึกษาความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ของการดำเนินงาน

1.3 คำถามของการวิจัยหลัก

มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านหนองบัว ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานและมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานหรือไม่อย่างไร

1.4 คำถามของการวิจัยรอง

- 1.4.1 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัวมีความเป็นมาอย่างไร
- 1.4.2 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัวมีการดำเนินงานของกลุ่มเป็นอย่างไร
- 1.4.3 มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จ
- 1.4.4 การดำเนินงานมีปัญหาและอุปสรรค อย่างไรบ้าง

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Significance of the Study)

ทำให้ทราบถึงความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการนำมาประยุกต์และกระตุ้นหนุนเสริมให้เกิดการพัฒนาส่งเสริมชุมชนในท้องถิ่นอื่น ๆ ให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองมากขึ้นเกิดการพัฒนายั่งยืนส่งเสริมให้สังคมโดยรวมมีคุณภาพดีขึ้น

1.6 ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา (Scope and Limitation)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตครอบคลุมเฉพาะสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในเขตหมู่ที่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

1.7 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Operational Definition of Terms)

“กลุ่มออมทรัพย์” หมายถึง กลุ่มออมทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นโดยความต้องการของคนในชุมชน และได้รับการสนับสนุนจากกรมการพัฒนาชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักการออมให้คนในชุมชนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ของบ้านหนองบัว หมู่ที่ 1 ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

“กลุ่ม” หมายถึง กลุ่มเกิดขึ้นจากบุคคลอย่างน้อย 2 คนมารวมตัวกันมีความสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกและมีจุดมุ่งหมายเหมือนกัน

“ปัจจัย” หมายถึง องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

“ความสำเร็จ” หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสามารถแก้ปัญหาความยากจน นั่นคือ ชาวบ้านมีเงินออม มีเงินทุนประกอบอาชีพเป็นของตนเอง มีความประหยัด ซื่อสัตย์ ชุมชนรู้จักการพึ่งตนเองในทุก ๆ ด้านเป็นที่ตั้ง ทั้งด้านทุน การจัดการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ภายใต้ระยะเวลา และทรัพยากรที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2
การตรวจเอกสาร
(Review of Related Literature)

การศึกษาเรื่องความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมู่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ความหมายและแนวความคิดเกี่ยวกับกลุ่ม
2. แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่ม
3. แนวคิดเกี่ยวกับสัจจะสะสมทรัพย์
 - 3.1 ปรัชญาของการทำงาน
 - 3.2 ขั้นตอนการจัดตั้งและพัฒนากลุ่ม
 - 3.3 ระบบบัญชีของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์
 - 3.4 เป้าหมาย แนวทาง และผลแห่งความสำเร็จ
4. ข้อมูลสภาพทั่วไปของชุมชนบ้านหนองบัว
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายและ แนวความคิดเกี่ยวกับกลุ่ม

มีผู้ให้ความหมายและเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับกลุ่ม พอสรุปได้ดังนี้

กาญจนา แก้วเทพ (2530) ให้ความหมายเกี่ยวกับกลุ่มว่า กลุ่มเป็นที่รวมของบุคคลซึ่งมารวมกันเพื่อผลประโยชน์รวมกันซึ่งถ้าไม่มีการรวมกลุ่มกับบุคคลเหล่านี้ จะไม่สามารถไปถึงรางวัลหรือผลประโยชน์นั้น ๆ ได้ และกลุ่มที่ไม่สามารถสนองความต้องการของสมาชิกได้ กลุ่มนั้นก็ยากที่จะดำรงความเป็นกลุ่มไว้ได้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539) สรุปความหมายของกลุ่มไว้ว่า "กลุ่ม" หมายถึงบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย

ลักขณา ศิริวิวัฒน์ (2530) กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง การรวมกันของบุคคลที่มีความสำเร็จและความสนใจตรงกันหรือร่วมทำกิจกรรมในเวลาและสถานที่เดียวกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สมพงษ์ เกษมสิน (2521) กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง การรวมกลุ่มกันของบุคคลสองคนหรือมากกว่า 2 คน ขึ้นไปที่มีการพึ่งพาอาศัยกันและมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อจุดมุ่งหมายสำหรับการกระทำหรือการปฏิบัติ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกันและมีการพัฒนาโครงสร้างของกลุ่มขึ้นมา

มานพ สวามีชัย (2534) ได้อธิบายถึงกลุ่มคือ คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันที่มีสมาชิกแต่ละคนต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน นอกจากนี้การรวมตัวของบุคคลเพื่อเกิดเป็นกลุ่มนั้น จะต้องเป็นการรวมตัวกันอย่างน้อยในช่วงระยะหนึ่ง มีเป้าหมายร่วมกันและมีการพัฒนาโครงสร้างของกลุ่มขึ้นมา

ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์ (2533) ได้กล่าวว่า กลุ่มในทางจิตวิทยา หมายถึง จำนวนคนเท่าไรก็ได้ที่มีจุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์เช่นกัน มีการเกี่ยวข้องต่อกันกับคนอื่น ๆ ในกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันของกลุ่ม มีการคำนึงถึงคนอื่น ๆ ในกลุ่ม มีการรับรู้ว่าเขาเหล่านั้นก็เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

อาภรณ์ จันทร์สว่าง (2525) ให้ความหมายของกลุ่มว่า กลุ่มจะต้องประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกมีจุดมุ่งหมายและการกระทำกิจกรรมร่วมกัน มีพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิก

จากความหมายกล่าวสรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และมีการกำหนดเกณฑ์เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติของสมาชิกกลุ่ม

2. แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม

มีหลายกลุ่มหรือสถาบัน เมื่อได้จัดตั้งขึ้นมาแล้วและได้ปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการและวัตถุประสงค์แล้ว มีทั้งประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากการศึกษาปัจจัยที่ทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น

ถวิล ธาราโภชน (2526) ได้กล่าวไว้ว่ากลุ่มใดจะดำเนินงานไปได้ดีมีความก้าวหน้า สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี เมื่อจุดมุ่งหมายของกลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกทุกคนได้มากที่สุด ซึ่งถ้าได้มากจนกระทั่งเรียกว่าจุดมุ่งหมายของสมาชิก (Member goal) ก็ยิ่งนับว่าดี แต่โดยความจริงจะไม่มีจุดมุ่งหมายของกลุ่มใดเลยที่จะสนองความต้องการของสมาชิกได้ทุกคน ดังนั้นสมาชิกส่วนมากที่ตั้งใจทำงานให้กลุ่มจึงมักเป็นพวกที่มีประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ส่วนมากที่ได้รับผลประโยชน์จากจุดมุ่งหมายเพียงเล็กน้อยก็มักจะไม่ให้ความร่วมมือหรือให้ความร่วมมือแบบขอไปที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527) กล่าวถึงกระบวนการของกลุ่มในการที่จะทำงานให้บังเกิดผลตามเป้าหมายว่า ต้องมีผู้นำที่ดี มีโครงสร้างและหน้าที่ของกลุ่ม มีการระดมทรัพยากรพื้นฐานที่เกี่ยวกับการพัฒนา มีระบบการอบรมที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถมีการกระตุ้นให้เกิดการอาสาสมัครเข้าร่วมมือ มีการเชื่อมโยงองค์กรประชาชนในชุมชนกับรัฐ

จรีพรรณ กาญจนจิตรา (2528) กล่าวถึงการทำงานของกลุ่มขึ้นอยู่กับการร่วมมือร่วมใจของบรรดาสมาชิกที่มีอยู่ในกลุ่ม (Cohesiveness) การร่วมมือร่วมใจในที่นี้ หมายถึง ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของสมาชิกในกลุ่ม เมื่อกลุ่มได้ตัดสินใจทำอะไรลงไปแล้ว สมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติตามการตัดสินใจของกลุ่ม กลุ่มซึ่งมีความร่วมมือสูงสมาชิกมีความคล่องตัวในการทำงาน ออกความเห็น และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้การปฏิบัติงานได้ผลและประสบความสำเร็จ

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534) ได้อธิบายถึง การดำเนินงานของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพจำเป็นที่จะต้องอาศัยปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงาน 7 ประการ คือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกลุ่มกับสมาชิก ผู้นำที่ดีควรมีความปรารถนาอย่างจริงใจในการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นและตกลงใจร่วมกันในการดำเนินงาน ผู้นำกลุ่มต้องพร้อมที่จะเสียสละด้วยประการใด ๆ ที่ควรและเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มให้คำปรึกษาและแนะนำทุกวิถีทางเพื่อให้สมาชิกให้เรียนรู้งานในหน้าที่ผู้นำกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกคนอื่น ๆ จะสามารถปฏิบัติงานต่อเนื่องได้ราบรื่นเมื่อระยะเวลาการปฏิบัติงานของผู้นำกลุ่มสิ้นสุดลง

2. พลังกลุ่ม กลุ่มต้องมีทิศทางการทำงานโดยแน่นอน สมาชิกมีความเข้มแข็ง มีความเสียสละในการทำงานให้กลุ่มสมาชิกมีความสุขในการทำงานร่วมกันมีความเห็นสอดคล้องกัน มีการสร้างสรรค์กันเป็นประจำ กล่าวอีกนัยหนึ่ง สมาชิกกลุ่มที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และพลังความเหนียวแน่นของกลุ่มจะเพิ่มขึ้นได้ถ้ากลุ่มสามารถสนองความต้องการของสมาชิกได้มาก กลุ่มมีการร่วมมือกันระหว่างสมาชิก สมาชิกมีการยอมรับนับถือกัน และการเป็นสมาชิกมีความมั่นคงและปลอดภัย

3. คุณสมบัติของสมาชิก การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพและความมั่นคงของกลุ่ม โดยหลักการและความเป็นจริงในทางปฏิบัติ การกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ นั้นจะตั้งเอาลักษณะกิจกรรม วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์แน่นแฟ้นในกลุ่มยิ่งขึ้น

4. ระเบียบปฏิบัติในการดำเนินงานของกลุ่ม การมีระเบียบเท่ากับเป็นการกำหนดขั้นตอนแนวทางการปฏิบัติงานของกลุ่มคน หากขาดวินัยย่อหมายถึงขาดทิศทางระบบความสัมพันธ์และการปฏิบัติต่อกัน ซึ่งในที่สุดสมาชิกก็จะไม่รู้หน้าที่ ไม่รู้สิทธิและไม่รู้กาลเทศะ

ในการปฏิบัติต่อกลุ่มในที่สุดก็เกิดความขัดแย้งภายในกลุ่มซึ่งหมายถึงความล้มเหลวของกลุ่มในอนาคต ระเบียบที่ดีจะต้องพร้อมเสมอที่จะปรับให้เข้ากับสถานการณ์แวดล้อมและข้อกำหนดที่บุคคลภายนอกกำหนดขึ้น

5. ระบบการเกี่ยวกับการเงิน ปัญหาอีกประการหนึ่งที่กลุ่มต่างๆ หลีกเลียงไม่พ้นก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับด้านการเงิน ซึ่งแตกต่างกันไปตามประเภทและสถานการณ์ของกลุ่มนั้น ๆ อย่างไรก็ตามมีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการเงินบางแบบอันเป็นที่ยอมรับทั่วไปดังนี้

5.1 งบประมาณที่จะจ่ายเพื่อการใดต้องคำนวณไว้ล่วงหน้าภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งเป็นแนวทางโดยประมาณว่ารายจ่ายของกลุ่มมากน้อยเท่าใด

5.2 สมาชิกมีสิทธิที่จะรับรู้ควบคุมตรวจสอบรายจ่ายใช้จ่ายของกลุ่ม สิ่งที่สำคัญในเรื่องการเงินก็คือ จะต้องแสดงให้เห็นว่าเงินที่เขาจะให้กับกลุ่มนั้นจะมีผลก่อให้เกิดจำนวนเงินที่มากขึ้นในส่วนของเขาหรือของกลุ่มโดยส่วนรวม

6. การประชุมพบปะต้องมีวัตถุประสงค์อันเป็นที่ยอมรับระหว่างสมาชิกต้องแจ้งให้สมาชิกทราบล่วงหน้าเรื่องที่จะประชุม เพื่อการเตรียมตัวเสนอความคิดเห็น หลีกเลียงการโต้เถียงกันโดยไม่จำเป็น ให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการประชุม และมีวิธีการควบคุมให้การประชุมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยสมความมุ่งหมาย

7. คณะกรรมการบริหารงานกลุ่ม เป็นปัจจัยอันสำคัญในประสิทธิภาพการดำเนินงานและความสำเร็จของกลุ่ม คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มนั้นควรมีจำนวนจำกัดและเหมาะสมกับความจำเป็น มีการหมุนเวียนสับเปลี่ยนตัวบุคคลผู้ทำหน้าที่กรรมการเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้

ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้องค์กรประชาชนสามารถพึ่งพาตนเอง โดยศึกษาจากศูนย์บริการสมาชิกนิคมสร้างตนเองโนนสัง อำเภอโนนสัง จังหวัดอุดรธานี พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมให้องค์กรประชาชนพึ่งตนเองได้ดังนี้ต่อไปนี้

1. ผู้นำหรือกรรมการในด้านลักษณะของผู้นำของฝ่ายบริหาร เช่น ความตั้งใจ ความซื่อสัตย์ และการยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก บทบาทการทำงาน เช่น การให้ข้อมูลสารเป็นที่ปรึกษาแก่สมาชิก ตลอดจนความสามารถในการชักนำผู้อื่น และในการทำงานของทีมทั้งฝ่ายบริหารและสภาพควบคุมต้องเข้มแข็งและประสิทธิภาพ

2. การบริหารศูนย์บริการนิคมฯ ในการจัดโครงสร้างการทำงาน การสร้างเครือข่ายสาขาระหว่างศูนย์บริการนิคมฯ และหมู่บ้าน ระบบการสรรหากรรมการ การวางข้อกำหนดระเบียบต่างๆ เกิดจากการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง หาทางแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างกรรมการ

และสมาชิกอย่างซ้ำๆ ต่อเนื่อง องค์การแต่ละส่วนล้วนช่วยส่งเสริมระบบการบริหาร จึงทำให้แบบ

• แผนต่างๆ ค่อนข้างรัดกุมและมีประสิทธิภาพ

3. สมาชิกศูนย์บริการนิคมฯ สมาชิกส่วนใหญ่มีทัศนคติและเข้าใจวัตถุประสงค์ของศูนย์บริการดีอาจมีปัญหาบ้างในพื้นที่ ส่วนการมีส่วนร่วมของสมาชิกเข้าร่วมคิดค้นปัญหาวางแผนและดำเนินงานสม่ำเสมอ

4. กระบวนการกลุ่ม สมาชิกส่วนใหญ่เข้าร่วมเพราะต้องการทำงานกลุ่มมากกว่าจะหวังผลประโยชน์ การสรุปบทเรียนของกลุ่มที่ผ่านมาในอดีตนั้น กรรมการกลุ่มต่างๆ มีการปฏิบัติทั้งระดับศูนย์บริการนิคมฯ และหมู่บ้านสาขาอย่างสม่ำเสมอ

5. สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในชุมชนพื้นที่ซึ่งอยู่ระหว่าง ภูเขา การกระจายของฝนไม่ได้ ผลผลิตทางการเกษตรบางปีตกต่ำทำให้สมาชิกส่วนใหญ่มีฐานะยากจน สภาพดังกล่าวเป็นแรงผลักดันให้สมาชิกต้องรวมตัวเพื่อช่วยเหลือกันซึ่งเป็นปัจจัยส่งเสริมที่คงที่โดยตลอด ส่วนสภาพการเมืองในชุมชน ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในหมู่บ้าน ส่วนมากมีจิตสำนึกที่ดีในงานพัฒนา ประกอบกับความสัมพันธ์ทางสังคมมีลักษณะเป็นเครือญาติ มีส่วนทำให้งานกลุ่มมีความเป็นไปได้อย่างสูง

6. นักพัฒนา แนวคิดและความจริงจังในการทำงานพัฒนาของเจ้าหน้าที่ประกอบกับวิธีทำงานที่เหมาะสม ซึ่งเกิดจากประสบการณ์การใช้ชีวิตร่วมกับชาวบ้านและการถ่ายทอดจากหน่วยงานที่สังกัด

7. องค์การที่สนับสนุน มีความยืดหยุ่นในด้านเวลา งบประมาณสูง และให้อิสระแก่ผู้ปฏิบัติภาคสนามอย่างเต็มที่ในการดูความพร้อมของกลุ่มเป้าหมาย

8. พนักงานศูนย์บริการนิคมฯ ทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีจิตใจรักงานพัฒนา มากกว่าทำงานเพื่อหวังเพียงค่าตอบแทน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2541) ให้รายละเอียดว่า กลุ่มที่มีการพัฒนาการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ คือ กลุ่มที่มีความสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกและบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ในขณะเดียวกันด้วยองค์ประกอบที่สำคัญต่อประสิทธิภาพของกลุ่มได้แก่

1. ผู้นำกลุ่ม หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทชัดเจนในกลุ่มที่จะทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่เลี้ยงและผู้ประสานงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ผู้นำจะต้องสามารถแสดงบทบาทอย่างเหมาะสมกับขั้นตอนการพัฒนาของและสถานการณ์ของกลุ่มในขณะนั้น จนเป็นที่ยอมรับของสมาชิกส่วนใหญ่

2. สมาชิกกลุ่ม หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทหน้าที่และรับผิดชอบในกิจกรรมของกลุ่ม และแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ ช่องทางการสื่อสารของกลุ่ม สมาชิกต้องมีพฤติกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคลในกลุ่มและงาน หรือกิจกรรมของกลุ่ม แสดงความพึงพอใจ ความสามารถและอุทิศตนให้กับเป้าหมายของกลุ่ม

3. จุดมุ่งหมายของกลุ่ม คือ สิ่งที่สมาชิกส่วนใหญ่เข้าใจตรงกันว่าเป็นความสำเร็จที่คนในกลุ่มต้องการให้เกิดขึ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ จุดมุ่งหมายของกลุ่มที่ดี คือ จุดมุ่งหมายที่สมาชิกของกลุ่มพึงพอใจ

4. กฎเกณฑ์ คือ แนวทางหรือเครื่องมือที่ใช้สร้างความสัมพันธ์และปฏิบัติตนของบุคคลในกลุ่มสมาชิกเข้าใจตรงกัน และถือปฏิบัติเป็นระเบียบข้อบังคับเหมือนกัน กฎระเบียบที่ดี คือ ระเบียบที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดขึ้น ยอมรับและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

5. กิจกรรมและแผนงาน คือ สิ่งที่สมาชิกกำหนดขึ้นในรูปของงานที่กลุ่มจะต้องทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มและมีการกำหนดวิธีการปฏิบัติไว้เป็นขั้นตอนที่กลุ่มสามารถทำได้สำเร็จ ได้ผลตามเป้าหมาย และก่อให้เกิดความพึงพอใจในกลุ่มสมาชิก

6. การสื่อสาร คือ การติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มในทุก รูปแบบจนเกิดความเข้าใจในกลุ่มสมาชิก การสื่อสารที่ดี คือ การสื่อสารแบบสองทางระหว่างบุคคลในกลุ่มที่ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในช่องทาง และรูปแบบของการสื่อสาร ทำให้การรับและถ่ายทอดข่าวสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

7. ผลประโยชน์ คือ สิ่งที่สมาชิกของกลุ่มได้รับในรูปต่างๆ กัน และทำให้เกิดความพึงพอใจในสิ่งที่ได้รับ โดยจะต้องมีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

พนม ลิ้มอารีย์ (2536) กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของกลุ่มประกอบด้วย 7 ประการ คือ

1. การยึดเหนี่ยวกันและผลผลิตกลุ่ม (Cohesiveness and productivity) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของกลุ่มในด้านการยึดเหนี่ยวกันนั้น คือ เป็นความภาคภูมิใจของสมาชิก ยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่มในด้านการยึดเหนี่ยวกันนั้น คือความภาคภูมิใจของสมาชิก ยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่ม มีการร่วมแรงร่วมใจกันฝ่าฝืนอุปสรรคเพื่อการรวมกันในการอยู่รอดของกลุ่ม ในส่วนผลผลิตกลุ่มหมายถึงผลงานที่กลุ่มได้รับการมีส่วนร่วมในการทำงานของสมาชิกกลุ่มซึ่งยึดเหนี่ยวกันและผลผลิตของกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอยู่เสมอ

2. ขนาดของกลุ่ม (Size) จะมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงาน การยึดเหนี่ยวกันของกลุ่ม

3. จุดมุ่งหมายกลุ่ม (Group) ถ้าไม่คลุมเครือ สมาชิกเข้าใจตรงกันสามารถสนองตอบความต้องการของสมาชิกแต่ละคนจะส่งผลสู่ความสำเร็จดังจุดมุ่งหมายของกลุ่มที่ตั้งไว้

4. ค่านิยมและปทัสสถาน (Values and Norms) เป็นสิ่งที่สมาชิกกลุ่มปรารถนาต้องการพึงพอใจ และเกี่ยวกับพฤติกรรมที่คาดหวังให้กลุ่มกระทำซึ่งความสำเร็จของกลุ่มย่อมขึ้นอยู่กับปทัสสถานและค่านิยมที่สมาชิกแต่ละคนยึดถือร่วมกันอยู่ด้วย

5. ลักษณะสมาชิก (Membership) หมายถึง บุคลิกภาพของสมาชิกที่มาร่วมกันในแต่ละกลุ่ม จะส่งผลต่อแบบแผนทางพฤติกรรมของกลุ่ม และจะมีความสัมพันธ์ต่อผลผลิตและประสิทธิภาพของกลุ่มด้วย

6. ผู้นำ (Leader) จะมีส่วนรับผิดชอบเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกลุ่มโดยตรง และลักษณะการดำเนินงานของผู้นำจะมีความสัมพันธ์กันผลผลิต รายได้ ความยึดเหนี่ยวกันของกลุ่ม

7. การสื่อสารภายในกลุ่ม (Communication) หมายถึง การที่สมาชิกภายในกลุ่มมีการติดต่อสื่อสารมีการเสนอข้อคิดเห็น เพื่อให้งานกลุ่มลุล่วง ประสบผลสำเร็จดังวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สมพักตร์ ยัญญะสิทธิ (2533) กล่าวถึง พลังสำคัญที่แสดงถึงความเข้มแข็งของกลุ่ม ดังนี้ คือ

1. ขนาดของกลุ่ม
2. การแข่งขันกันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม
3. สถานภาพของกลุ่มและบุคคลในกลุ่ม
4. การมีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายตรงกัน
5. สภาพแวดล้อมในการทำงาน
6. ความใกล้ชิด
7. ความสม่ำเสมอในการติดต่อสัมพันธ์กัน
8. องค์ประกอบของโครงสร้างของกลุ่ม (Member Structure)
9. ภาวะผู้นำของผู้นำกลุ่ม
10. แรงกดดันจากภายนอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พิมาน วงศ์ภัย (2533) กล่าวถึงองค์ประกอบของการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกล่าวถึงสมาชิกและกลุ่มว่า

1. สมาชิกยึดมั่นในอุดมการณ์ของกลุ่ม โดยพยายามปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละคนจนสุดความสามารถ เพื่อให้กลุ่มปฏิบัติหน้าที่จนบรรลุอุดมการณ์ที่กำหนดไว้โดยที่แต่ละคนมีความรู้สึกว่ามีสมาชิกทุกคนมีความสำคัญต่อกลุ่มเท่าเทียมกัน
 2. สมาชิกมีความรักดีต่อกัน ซึ่งแสดงออกโดยสมาชิกมีความซื่อตรงต่อกัน
 3. สมาชิกได้ช่วยกันกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่มร่วมกัน เพื่อสนองความต้องการของแต่ละคน
 4. สมาชิกมีความไว้วางใจกัน
 5. สมาชิกมีความสามารถที่จะทำงานเป็นกลุ่ม โดยสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะมิบทบาทเป็นผู้นำหรือสมาชิกในกลุ่มก็ตาม
 6. สมาชิกเชื่อในความสามารถของเพื่อนสมาชิก ว่าสามารถทำสิ่งที่เป็นไปได้ให้สำเร็จได้ ซึ่งมีความจำเป็นแรงกระตุ้นให้สมาชิกพัฒนาตนเอง
 7. สมาชิกพร้อมจะช่วยเหลือกันเสมอ เมื่อถึงคราวจำเป็นสมาชิกจะพยายามช่วยเหลือเพื่อนจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้
 8. สมาชิกมีความมั่นใจในการตัดด้วยตนเอง
 9. กลุ่มมีบรรยากาศที่มีลักษณะให้ความสนับสนุนสมาชิก โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกยอมรับข้อเสนอแนะ คำวิจารณ์ ข้อมูล และการติชมซึ่งกันและกันแล้วร่วมพิจารณาให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมของกลุ่ม
 10. กลุ่มพยายามช่วยให้สมาชิกแต่ละคนในการพัฒนาตนเอง เช่น ให้สมาชิกมีโอกาสได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
- บุญมัน ธนาศุภวัฒน์ (2537) ได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้
1. บรรยากาศในการทำงานมีลักษณะไม่เป็นทางการ มีความสะดวกสบายและไม่เคร่งเครียด
 2. สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมมือกันปรึกษาหารือถึงปัญหาหรืองานของกลุ่ม
 3. สมาชิกทุกคนในกลุ่มยอมรับแผนงานของกลุ่ม
 4. สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและกันดังนั้นแนวความคิดต่าง ๆ จึงเป็นที่เปิดเผยในกลุ่ม
 5. ถ้าสมาชิกบางคนมีข้อขัดแย้งหรือไม่เห็นด้วยจะไม่ทำตัวเป็นทรชนต่อกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. การตัดสินใจทุกคนอย่างส่วนมากจะเป็นมติของสมาชิกเกือบทั้งหมดหรือไม่มีใครคัดค้าน
7. การพิพากษาวิจารณ์กระทำกันโดยเปิดเผยเพื่อขจัดอุปสรรคต่างๆ
8. สมาชิกทุกคนมีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา
9. เมื่อพร้อมที่จะปฏิบัติงานการมอบหมายจะกระทำอย่างชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ
10. มีการต่อสู้เพื่อแก่งแย่งอำนาจกันน้อยมาก แต่ปกติก็มีบุคคลทำหน้าที่ควบคุมให้ งานสำเร็จ

ณรงค์ เสียงประชา (2543) กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จ อาจสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม ความต้องการและความสนใจร่วมกันอย่างจริงจังของสมาชิกในกลุ่ม
2. มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นต่อกัน
3. มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความซื่อสัตย์และไว้วางใจต่อกัน ทำให้กิจกรรม กลุ่มประสบผลสำเร็จ
4. ผู้นำกลุ่มหรือผู้บริหารกลุ่มมีความสามารถในการบริหาร เป็นผู้ประสานงานที่ดีรู้จักใช้หลักจิตวิทยาในการทำงาน
5. ความสามัคคีของสมาชิกในกลุ่ม หากสมาชิกกลุ่มและคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีการประสานงานที่ดี ทั้งภายในและภายนอกกลุ่มก็จะทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จได้
6. การสืบทอดและถ่ายทอดความรู้ จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลเข้าร่วมกลุ่มได้ด้วย ความสนใจและร่วมกิจกรรมได้นาน

ถวิล ธาราโภชน (2524) กล่าวถึง ลักษณะของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ

1. บรรยากาศของกลุ่มมักเป็นแบบเป็นกันเอง ไม่เป็นแบบทางการและไม่มีเคร่งเครียด
2. ทุกๆ ความคิดเห็นของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นสมาชิกคนใดควรได้รับการฟังและเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน
3. สมาชิกทุกคนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มมีส่วนร่วมในการอภิปรายอันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในกิจกรรมของกลุ่ม
4. งานทุกอย่างของกลุ่มจะเป็นที่เข้าใจและยอมรับของสมาชิกภายในกลุ่มเป็นอย่างดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. การมีความคิดเห็นไม่ตรงกันเป็นสิ่งธรรมดาที่เกิดขึ้น สมาชิกที่ความเห็นแตกต่างไปจากสมาชิกส่วนใหญ่จะไม่แสดงความก้าวร้าวหรือขัดขวาง
6. การตัดสินใจทุกอย่างยอมเป็นที่ยอมรับของสมาชิกทุกคนว่าเห็นด้วยที่จะปฏิบัติร่วมกัน
7. มีการดำเนินมติเดียนบ่อยครั้งอย่างตรงไปตรงมาเพื่อแก้ไขอุปสรรคต่างๆ ร่วมกัน
8. ทุกมีอิสรภาพที่จะแสดงความรู้สึกได้อย่างเปิดเผยไม่ว่าจะเป็นการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับกลุ่ม
9. เมื่อกลุ่มตกลงใจและแบ่งงานให้ทำสมาชิกจะรับทำตามหน้าที่ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของกลุ่ม
10. สิ่งสำคัญของกลุ่มไม่ได้อยู่ที่ว่าใครควรทำหรือมีอำนาจควบคุมแต่อยู่ที่ว่าจะทำงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้อย่างไร

อรุณ รักธรรม (2526) ได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพดังนี้

1. ทุกคนได้ออกความคิดเห็นร่วมกัน
2. มีบรรยากาศเป็นกันเอง
3. งานของกลุ่มเป็นที่เข้าใจ และยอมรับของสมาชิกเป็นอย่างดี
4. ฟังความคิดเห็นและเอาใจใส่ต่อสมาชิก บางครั้งอาจขัดแย้งกันบ้าง สมาชิกไม่เห็นด้วยก็ไม่ก้าวร้าว หรือโน้มน้าวผู้อื่นในสิ่งที่ผิดๆ ต่อการตัดสินใจจากผลสรุปของกลุ่ม
5. มีการดำเนินอย่างเปิดเผย เพื่อมุ่งขจัดปัญหาและอุปสรรค สมาชิกมีอิสระในการแสดงความรู้สึก และความคิดเห็น

จากการรวบรวมข้อมูลของผู้ทำวิจัยถึงปัจจัยการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจะประสบผลสำเร็จได้ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยภายในกลุ่ม ดังนี้

1. ผู้นำ ลักษณะความเป็นผู้นำเสียสละ ความตั้งใจ ความซื่อสัตย์ รักในชุมชนตนเอง มีความยุติธรรมในการปฏิบัติงาน และยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก เช่น การให้ข้อมูลข่าวสารเป็นที่ปรึกษาแก่สมาชิก ตลอดจนมีความสามารถในการชักนำผู้อื่น
2. สมาชิกกลุ่ม หมายถึง บุคคลที่รับบทบาทหน้าที่และรับผิดชอบในกิจกรรมของกลุ่มและแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ ของทางการสื่อสารของกลุ่ม สมาชิกต้องมีพฤติกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคลในกลุ่มและงาน หรือกิจกรรมของกลุ่ม แสดงความพึงพอใจ ความสามารถและอุทิศตนให้กับเป้าหมายของกลุ่ม

3. จุดมุ่งหมายของกลุ่ม คือ สิ่งที่สมาชิกส่วนใหญ่เข้าใจตรงกันว่าเป็นความสำเร็จที่คนในกลุ่มต้องการให้เกิดขึ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ จุดมุ่งหมายของกลุ่มที่ดี คือ จุดมุ่งหมายที่สมาชิกของกลุ่มพึงพอใจ

4. กฎเกณฑ์ คือ เครื่องมือที่ใช้สร้างความสัมพันธ์และปฏิบัติตนของบุคคลในกลุ่มสมาชิกเข้าใจตรงกัน และถือปฏิบัติเป็นระเบียบข้อบังคับเหมือนกัน กฎระเบียบที่ดี คือ ระเบียบที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดขึ้น ยอมรับและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ปัจจัยภายนอก

1. ด้านการเมือง ชุมชนต้องสามารถสร้างอำนาจต่อรองในการใช้ทรัพยากรจากภาครัฐและภายนอกได้ ต้องศึกษาเรียนรู้กลไกตลาดและต่อรองกับภาครัฐกิจได้ รวมทั้งต้องผลักดันให้กฎหมายคุ้มครองการรวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนแบบไม่ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบของรัฐแต่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล วิชาการ ข้อมูลและเทคโนโลยี

2. ด้านเศรษฐกิจ ต้องเสริมสร้างกิจกรรมที่ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ มีการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า และการทำกิจกรรมธุรกิจชุมชนที่ชุมชนมีอำนาจ เช่น ร้านค้า การค้าขาย เป็นต้น

3. ด้านสังคมวัฒนธรรม ต้องสร้างการรวมกลุ่มที่นำเอาวัฒนธรรมประเพณี การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มาเกาะเกี่ยวรวมตัวให้เหนียวแน่นขึ้น

4. ด้านการบริหารจัดการ ต้องมีการเรียนรู้และกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ การแบ่งบทบาทหน้าที่ และการจัดทำแผนปฏิบัติงานร่วมกัน

3. แนวความคิดเกี่ยวกับสังคมสหกรณ์

ลูปิน ปณิโต (2541) กล่าวถึงหลักการจัดการของระบบสังคมสหกรณ์ ว่าอาศัยการผสมผสานหลักการจากระบบต่างๆ หลายรูปแบบ อาทิ ธนาคารหมู่บ้าน และมีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกคล้ายกับบริษัทประกันภัย บางกลุ่มสามารถดำเนินงานแบบบริษัทคนกลางจัดซื้อสินค้าที่เป็นที่ต้องการของสมาชิก และคนในหมู่บ้านมาจำหน่าย ซึ่งเป็นรูปแบบของสหกรณ์หลักเกณฑ์โดยทั่วไปมีดังนี้

1. คนที่เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มต้องเป็นคนในชุมชนเท่านั้น เพื่อควบคุมตรวจสอบได้ง่าย โดยจะต้องฝากเงินประจำทุกเดือน เพราะต้องการฝึกให้คนในชุมชนมีวินัย และประหยัด

2. คนที่เอาเงินมาฝากสามารถทำเรื่องขอกู้ได้ทันที โดยมีหนังสือสัญญา มีคนค้ำประกัน และอยู่ในการดูแลของกรรมการกลุ่มสังคมสหกรณ์ ที่ทำหน้าที่ให้กู้โดยใช้สังคมเชื่อถือกันเอง

3. คณะกรรมการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่ชาวบ้านร่วมกันเลือกตั้งกันมา ให้มีวาระเพียงปีเดียว ห้ามผูกขาด แต่ถ้ากรรมการประพฤติดนตีกก็สามารถถูกเลือกเข้ามาใหม่ได้ ซึ่งหลักการในข้อนี้เป็นการให้กลไกทางสังคมในชุมชนเองเป็นตัวตรวจสอบ สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ที่อำนาจการบริหารตัดสินใจ ต้องเป็นของชุมชน

ปรัชญาของการทำงานของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

สุบิน ปณีโต (2541) กล่าวว่า การดำเนินการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ มีแก่นแท้คือ การสร้างคุณธรรม และสวัสดิการกลุ่ม ให้แก่กลุ่มคนทั้งในชนบทและในเมือง ด้วยการให้

1. คุณค่าทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ สัจจะ เสียสละ ความเอื้ออาทรช่วยเหลือกัน การใช้คนดีบริหารควบคุมคนไม่ดี

2. ระบบบริหารการเงิน ที่เป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ด้วยการจัดแบ่งเป็นระบบต่างๆคือ

2.1 เงินกองทุนสวัสดิการครบวงจรชีวิต

2.2 เงินกู้

2.3 ศูนย์กลางการระดมเงินออม

2.4 ตลาดนัด (ทุน-สินค้า)

3. การพึ่งตนเองของชุมชนใน 3 ด้านคือ

3.1 ด้านคุณธรรมและวินัย

3.2 ด้านสวัสดิการชุมชนครบวงจร

3.3 ด้านการเป็นศูนย์กลางการเงินของชุมชน

4. การเปิดโอกาสให้คนทั้งชุมชนไม่เว้นแม้แต่คนแก่หรือเด็กได้มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของกลุ่ม

5. การยึดโยงชุมชนด้วยวัฒนธรรมชุมชน และกองทุนสวัสดิการ

6. การพึ่งพาซึ่งกันและกันของคนในชุมชน

สรุปขั้นตอนการจัดตั้งและพัฒนาของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

การจัดตั้งและพัฒนาของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เป็นกลุ่มออมทรัพย์รูปแบบหนึ่งที่ได้ดำเนินการโดยมีแก่นแท้ของการสร้างคุณธรรมและสวัสดิการให้แก่ชุมชน อีกทั้งพัฒนาขยายเครือข่ายสร้างความสัมพันธ์โดยใช้เงินเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเปิดเวทีชาวบ้านขึ้นในเวทีทำบุญในวัด เพื่อจัดตั้งกลุ่มคนดี "กลุ่มเล็ก" ที่ร่วมวิถีชีวิตในชุมชนเดียวกัน โดยให้มีการออมและให้กู้กันที่ พร้อมๆ ไปด้วยกับการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ

ขั้นที่ 2 การขยายสมาชิก การปรับปรุงเกณฑ์ การบริหารการเงินของกลุ่ม เป็นการพัฒนาตนเองของกลุ่ม รุ่น 1- 2- 3 -4 (4ปี ปัดรับ)

ขั้นที่ 3 การขยายเครือข่ายสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มออมทรัพย์ใกล้เคียงในรูปของชมรมระดับตำบล หรือระดับจังหวัด

การเกิดขึ้นของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์นี้ เป็นแบบอย่างของการใช้ระบบการจัดการการเงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและความเข้มแข็งของชุมชน โดยส่งผลใน 3 ระดับคือ

ในระดับครัวเรือน สามารถช่วยลดความเห็นแก่ตัว และการมุ่งบริโภคของปัจเจก ไปสู่การอดออมอย่างมีสัจจะ การบริหารทุนสวัสดิการของครอบครัว การสร้างความผูกพันของครอบครัวและเครือญาติ

ในระดับชุมชน ได้ก่อให้เกิดการพึ่งพากันเองมากขึ้น โดยเกิดจากกองทุนสวัสดิการชุมชน ที่เป็นกลไกในการจัดสรรกำไรของสาธารณะ (กลุ่ม) กลับคืนสู่สมาชิก ในรูปของ

1. ค่ารักษาพยาบาล
2. ค่าช่วยเหลือทำศพ
3. ทุนการศึกษาเด็ก
4. การพัฒนาหมู่บ้าน
5. การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

กระบวนการที่เกิดขึ้นได้ช่วยเชื่อมโยงสมาชิกเข้าหากันอย่างแน่นแฟ้นเกิดการตรวจสอบและเป็นการปรับพฤติกรรมกันเองในกลุ่มสมาชิก และเป็นการสร้างระบบพึ่งพา และช่วยเหลือเอื้ออาทรผ่านการบริหารกองทุน และกติกาประชาธิปไตยที่สมาชิกมีส่วนร่วมกันกำหนดขึ้นในเวทีสาธารณะ

ในระดับชุมชนกับความสัมพันธ์กับภายนอก ในอนาคตควรเกิดเป็นเครือข่าย กลุ่มออมทรัพย์หรือชมรมกลุ่มออมทรัพย์ โดยมีกองทุนร่วมระดับกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อเป็น

1. เครือข่ายการเรียนรู้ หรือเป็น "มหาวิทยาลัยชาวบ้าน"
2. การบริหารทุนของเครือข่าย
3. การร่วมทุนของเครือข่าย
4. การร่วมลงทุน หรือลงทุนธุรกิจชุมชน
5. การต่อรอง หรือปกป้องการถูกเอาเปรียบจากภายนอก
6. เครือข่ายประชาสังคมในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบบบัญชีของกลุ่มจะสะสมทรัพย์สิน

การจัดระบบบัญชีของกลุ่มเป็นการจัดทำขึ้นเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจของชาวบ้าน แต่ก็สามารถควบคุมให้เกิดความรัดกุมและโปร่งใส ง่ายต่อการตรวจสอบและการดำเนินการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

สมาชิกมีสมุดบัญชี 2 เล่ม คือ สมุดคู่ฝากและกู้ และในบางกลุ่มอาจมีสมุดเงินกู้ ที่กู้จากเงินกองทุนสวัสดิการอีกเล่มหนึ่งด้วย โดยภายในจะระบุรายละเอียดของ

1. จำนวนหุ้น
2. จำนวนเงินที่ต้องฝากในแต่ละเดือน
3. จำนวนเงินกู้
4. จำนวนเงินที่ต้องส่งคืนพร้อมกับค่าบำรุง หรือดอกเบี้ยในแต่ละเดือน

กรรมการ มีสมุดคุมอยู่ 4 เล่ม คือ

1. สมุดรับฝากเงินรายเดือน
2. สมุดเงินกู้รายเดือน
3. สมุดเงินกู้รายเดือนจากกองทุนสวัสดิการ
4. สมุดแยกประเภทเพื่อคุมเงินฝาก คุมเงินหมุนเวียน และรายรับรายจ่าย

ประชุมใหญ่ประจำปี เมื่อครบรอบปีของการดำเนินงาน มีการประชุมใหญ่ประจำปี ซึ่งกรรมการจะรายงานผลการดำเนินงานว่ามีผลกำไรหรือขาดทุน ยอดเงินฝากและหุ้น และยอดเงินสวัสดิการ จากนั้นก็จะมีการปรับปรุงกฎระเบียบร่วมกัน รวมทั้งกฎระเบียบการเงินด้วย เช่น อัตราเงินปันผล อัตราเงินค่าสวัสดิการ ฯลฯ

เป้าหมาย แนวทาง และผลแห่งความสำเร็จ

เมื่อย้อนไปดูพัฒนาการการก่อตัวทางความคิดของพระสุบิน ปณิโต จนมาถึงรูปธรรมความสำเร็จที่เกิดขึ้นปัจจุบัน สามารถสรุปเป้าหมาย แนวทาง และผลแห่งความสำเร็จได้ดังนี้

1. การแก้ปัญหาความยากจน หนี้สิน ที่จะลุกลามไปสู่ปัญหาสังคมด้านอื่นๆ ซึ่งพระสุบินเล็งเห็นแล้วว่าการพัฒนาแบบพึ่งพารัฐ ไม่มีทางเป็นไปได้ ชาวบ้านต้องมีเงินออมของตน มีความประหยัด ซื่อสัตย์ จึงจะบรรลุมเป้าหมาย
2. ให้ชุมชนรู้จักการพึ่งตนเองในทุกๆ ด้านเป็นที่ตั้ง ทั้งด้านทุน การจัดการ
3. การแก้ปัญหาความแตกร้าง การทะเลาะเบาะแว้งของคนในชุมชน ให้กลับมาสู่ความสามัคคี สนิทฉันท์ ให้จิตวิญญาณความเป็นชุมชนหวนกลับมา

96248

4. การสร้างพลังต่อรองให้แก่ชุมชน ให้หลุดรอดพ้นจากการถูกเอารัดเอาเปรียบ จากพ่อค้า นายทุน โดยอาศัยพลังของชุมชนในการจัดการทุน ธุรกิจชุมชน *

5. การสร้างความภาคภูมิใจ ความมีศักดิ์ศรีให้กลับคืนสู่ชุมชน ชาวชนบทสามารถเคียงบ่าเคียงไหล่ กับคนชั้นกลาง ชำรภาพการ และธุรกิจอย่างมีศักดิ์ศรีได้

6. ให้คุณธรรม ความรัก และการปฏิบัติธรรมตามคำสอนพุทธศาสนา กลับมาสู่ใจของชุมชน

แนวทาง จากปณิธานทั้ง 6 ประการ พระสุบินได้ใช้แนวทางจากภูมิปัญญาพื้นบ้านดังต่อไปนี้

1. ใช้หลักธรรมทางศาสนาที่เน้นในเรื่องบุญ การเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ ความสันโดษ เป็นหัวใจสำคัญของการกำหนดแนวทางการทำกิจกรรมสะสมทรัพย์ ไม่ให้หลุดไปสู่โลภะจริต โดยการให้หลักธรรมดังกล่าว สอดแทรกไปในการแนะนำเรื่องการจัดการกองทุน

2. พัฒนากิจกรรมออมทรัพย์ให้เกิดเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของชุมชน เพื่อสร้างแรงจูงใจของคนในชุมชน ให้หันมาร่วมมือพึ่งพากันแทนการแก่งแย่ง ตัวใครตัวมัน

3. ใช้วิธีคิด "จิตสำนึกร่วมชุมชน" ทดแทนวิธีคิดแบบปัจเจก โดยอาศัยระบบการบริหารจัดการ สวัสดิการ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายของสมาชิก และการใช้กลไกของชุมชนในการตรวจสอบ เพื่อสร้างจิตสำนึกร่วมของชุมชน

4. อาศัยระบบการจัดการที่โปร่งใส มีระบบบัญชีที่สามารถตรวจสอบได้ทั้งคณะกรรมการ รวมไปถึงที่ปรึกษาอย่างเช่นพระเอง ก็มีความโปร่งใส

5. การบริหารมีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมของชุมชน เช่น การให้เงินกู้ การระดมเงินฝากที่ละเล็กละน้อย การจัดการเรื่องปันผล สวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของชาวบ้าน

6. อาศัยบารมีของพระ ซึ่งมีสถานะเป็นพระ เป็นผู้นำคนสำคัญที่ชาวบ้านศรัทธา ไปจนถึงคณะกรรมการที่มาดูแลเรื่องกองทุน ก็ถูกคัดเลือกด้วยหลักเกณฑ์ด้านคุณธรรม และบารมี

7. ใช้สถานที่สาธารณะของชุมชน คือ วัด เป็นที่ที่ชาวบ้านมีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง อยู่แล้ว ซึ่งหากไปจัดการที่บ้านใคร หรือหน่วยงานใด ความรู้สึกเป็นเจ้าของ

8. สร้างเงื่อนไขให้ผู้คนที่ต้องมาพบปะแลกเปลี่ยนทุกข์สุขกันอยู่เสมอ เช่น การต้องมาออมทุกเดือน

9. ใช้ระบบการจัดการที่รวดเร็ว เช่น การจัดการเรื่องสินค้าที่สามารถบริหารได้ภายในวันเดียว ไม่ต้องมีคลังสินค้า เช่น สหกรณ์ที่ต้องเพิ่มการจัดการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหาร ทั้งการตั้งคณะกรรมการ การตัดสินใจวางกฎเกณฑ์ของกองทุน การติดตามประเมินผล จนถึงการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

4. ข้อมูลสภาพทั่วไปของชุมชนบ้านหนองบัว

ตำบลลาดบัวขาว เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอสีคิ้ว มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 16 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านหนองบัว หมู่ 2 บ้านลาดบัวขาว หมู่ 3 บ้านใหม่สำโรง หมู่ 4 บ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ 5 บ้านคลองตะแบก หมู่ 6 บ้านน้ำเมา หมู่ 7 บ้านโนนแต้ หมู่ 8 บ้านโนนนา หมู่ 9 บ้านโนนทอง หมู่ 10 บ้านดอนวัว หมู่ 11 บ้านโนนสว่าง หมู่ 12 บ้านเลิศสวัสดิ์ หมู่ 13 บ้านซับตะเคียน หมู่ 14 บ้านซับสมบุรณ์ หมู่ 15 บ้านเลิศนิมิตร หมู่ 16 บ้านแผ่นดินธรรม บ้านหนองบัวเป็นชุมชนที่เก่าแก่ดั้งเดิม อดีตเป็นที่ตั้งของอำเภอจันทึก เนื่องจากเกิดโรคระบาดรุนแรงขึ้นในชุมชน หลวงจงสรสิทธิ นายอำเภอในขณะนั้นจึงได้ทำการย้ายอำเภอไปอยู่ที่แห่งใหม่ ซึ่งก็คืออำเภอสีคิ้ว ในปัจจุบันนี้

สภาพทั่วไปของตำบล

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปทางตอนเหนือเป็นลูกคลื่นลอนชันเล็กน้อย ทางตอนใต้และตะวันตกส่วนใหญ่เป็นที่ภูเขา ทางตอนกลางและตะวันออกเป็นที่ราบลุ่ม แหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ลำตะคอง คลองน้ำขาว คลองซับตะเคียน

อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ ติดกับบ้านหนองขอน ตำบลคลองไผ่

ทิศใต้ ติดกับบ้านซับสมบุรณ์ ตำบลลาดบัวขาว

ทิศตะวันออก ติดกับบ้านโนนสว่าง ตำบลลาดบัวขาว

ทิศตะวันตก ติดกับบ้านคลองไผ่ ตำบลคลองไผ่

พื้นที่รวมประมาณ 5,000 ไร่เศษ

จำนวนของประชากรของตำบล

จำนวนประชากรทั้งสิ้น 15,771 คน เป็นชาย 7,762 คน เป็นหญิง 8,009 คน

อาชีพของตำบล

การประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แยกเป็นสัดส่วนดังนี้
อาชีพทำนา พื้นที่ 945 ไร่ ทำไร่ 3,880 ไร่ ทำสวน 433 ไร่

หมู่บ้านหนองบัวเป็นหมู่บ้านที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงที่เกิดจากการทำเวทีประชาคม วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรคของผู้คนในชุมชน จากจุดเริ่มต้นที่ทุกคนช่วยกันค้นหาตนเองโดยได้เริ่มอย่างจริงจังจนประสบความสำเร็จตาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว ทำให้ชุมชนหนองบัวได้รับรางวัลดีเด่นมากมายได้แก่

- รางวัลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดีเด่น ปี พ.ศ. 2542 จากกรมการพัฒนาชุมชน
- รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนดีเด่น ปี พ.ศ. 2543 จากกรมพัฒนาชุมชน
- รางวัลหมู่บ้านตัวอย่างส่งเสริมประชาธิปไตยของจังหวัดนครราชสีมา ปี พ.ศ. 2543 จากกกด. กลาง
- เกียรติบัตรหมู่บ้านสุขภาพดีด้วยหน้าอย่างยั่งยืน ปี พ.ศ. 2543 จากกระทรวงสาธารณสุข
- องค์กรชุมชนดีเด่นโครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาบท (สพช.) ปี พ.ศ. 2544 จากธนาคารออมสิน
- รางวัลกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่น ปี พ.ศ. 2546 จากกรมพัฒนาชุมชน
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลดีเด่น ปี พ.ศ. 2546 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- หมู่บ้านเข้มแข็งและเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน ปี พ.ศ. 2546 จากศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด อำเภอสีคิ้ว
- หมู่บ้านชนะเลิศโครงการชีววิถีเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับประเทศ ปี พ.ศ. 2547 จากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
- หมู่บ้านชนะเลิศระดับเขต โครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านในฝัน ปี พ.ศ. 2548 จากกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย
- ได้รับเลือกเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของอำเภอสีคิ้ว ปี พ.ศ. 2549

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เจลิยว เชมราช (2545) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็ของกลุ่มเกษตรกรทำนา ในภาคกลางของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการศึกษาพบว่าความร่วมมือสามัคคีของกลุ่ม เพศ บทบาทของผู้นำ การประชุมกลุ่ม และการส่งเสริมให้การสนับสนุนจากภาครัฐ เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตามลำดับ

ลำแพน ชนกลีกรรม (2545) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็ของโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน ในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็ของโครงการ คือ (1) ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่อายุ

การมีตำแหน่งในชุมชน รายได้รวมต่อปี ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ บทบาทด้านการคัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ (2) ปัจจัยด้านคณะกรรมการ ได้แก่ การบริหารจัดการกลุ่ม และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการฯ (3) ปัจจัยด้านเกษตรกรผู้จัดทำแปลงฯ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการฯ ความคิดเห็นต่อโครงการฯ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ

วรวิทย์ สว่างทุกข์ (2544) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรจังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษาพบว่า การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การฝึกอบรมด้านการเกษตร เพศ และรายได้จากการเกษตร เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3 วิธีการวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยเรื่องความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามรายละเอียด ดังนี้

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิควิธีสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

2. กลุ่มตัวอย่าง

ทั้งหมด มี 3 กลุ่มได้แก่ ประธานและคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และเกษตรกรที่เป็นสมาชิกทั่วไป หน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุน ในหมู่ที่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงมีจำนวนดังนี้

1. ประธานและคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 6 คน
2. สมาชิกทั่วไป 10 คน
3. หน่วยงานหรือองค์กรเกี่ยวข้อง 5 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการต่อไปนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร

ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารประเภทหนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้อง โดยค้นหาได้จากแหล่งข้อมูล ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันวิจัยแห่งชาติ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง รวมทั้งเอกสารและสื่อประเภทอื่น ๆ เช่น วารสาร และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 การเตรียมพื้นที่การศึกษา

ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อเป็นการส่วนตัวกับประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยแนะนำตัวเองและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อทราบความเป็นมาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและวิธีการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ฯ ตั้งแต่ระบบการเข้าเป็นสมาชิก ผาก-กู้ ไปจนถึงการให้สวัสดิการต่าง ๆ แก่สมาชิก พร้อมกับนัดวันและเวลาที่จะไปเก็บข้อมูล ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ประกอบด้วย สมุดจดบันทึก ปากกา เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป แนวนคำถาม เพื่อเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยเองก็เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้เข้าไปร่วมงานในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจำนวน 3 วันและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับประธานและคณะกรรมการบริหารงานในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เช่น การฝาก - กู้เงิน คินเงิน การให้สวัสดิการต่าง ๆ การเข้าร่วมประชุมประจำเดือนของกลุ่มฯ เป็นต้น ซึ่งทำให้เข้าใจในการดำเนินงานมากขึ้น

3.2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.3.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประธานและคณะกรรมการบริหารงานในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งการสัมภาษณ์ประธานและคณะกรรมการบริหารงานในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ใช้โครงสร้างคำถามเกี่ยวกับ สภาพทั่วไปด้านสังคมและเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ความคิดเห็นต่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บทบาทด้านการส่งเสริมการเกษตร การมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

3.2.3.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย โดยผู้วิจัยเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับกลุ่มผู้ถูกศึกษา มีการร่วมกิจกรรมด้วยกัน และพยายามให้กลุ่มผู้ถูกศึกษายอมรับว่าผู้สังเกตมีสถานภาพและบทบาทเดียวกันกับตน

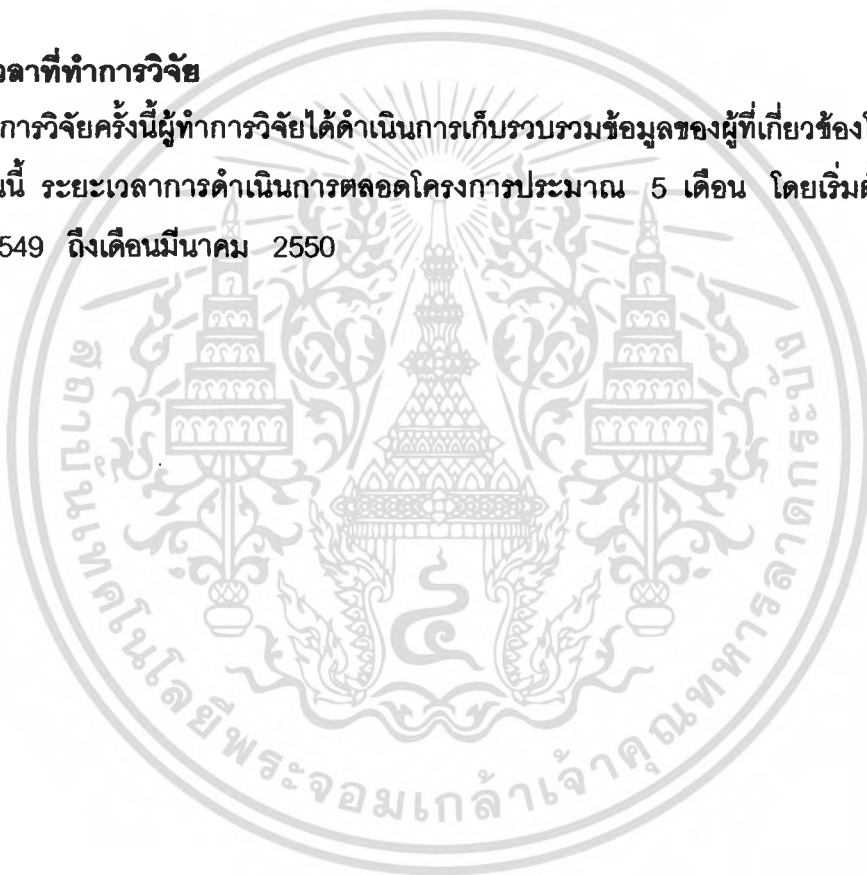
3.2.3.3 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเข้าไปสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ความเป็นธรรมชาติของกลุ่มโดยไม่ให้ผู้ถูกศึกษารู้ตัว โดยผู้วิจัยไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมความสนใจและความคิดเห็นนั้นด้วย

4. การจัดหมวดหมู่ การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลได้ครบตามหัวข้อที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ และข้อมูลที่ได้จากการเข้าไปสังเกตกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตแล้วนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้มา วิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดระบบ แยกแยะ เชื่อมโยง ทำความเข้าใจและสรุปเรียบเรียงเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จากนั้นผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของการบรรยายเชิงพรรณนา

5. ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ทำการวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานวิจัยชิ้นนี้ ระยะเวลาการดำเนินการตลอดโครงการประมาณ 5 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2549 ถึงเดือนมีนาคม 2550

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4
ผลการวิจัยและการวิจารณ์ผล
(Findings and Results)

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ณ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาในครั้งนี้ ใช้วิธีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมด เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตรวจสอบ ให้เกิดความน่าเชื่อถือของข้อมูล รวมทั้งเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยมาตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา จากการศึกษาผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ประวัติกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัว
 2. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัว
 3. ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้ประสบความสำเร็จ
 4. ปัญหาและอุปสรรค
 5. วิจารณ์ผล
1. ประวัติกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ 1 บ้านหนองบัว

1.1 ก่อตั้ง

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตปัจจุบันตั้งอยู่ที่ บ้านเลขที่ 38 หมู่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา สร้างขึ้นโดยใช้ที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์พื้นที่ประมาณ 6 ไร่ การก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัว จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 โดยมีจุดเริ่มต้นมาจากหมู่บ้านได้มีการพัฒนาภายใต้การดูแลของรองผู้ว่าฯ และได้ส่งเข้าประกวดของโครงการพัฒนาจนได้รับรางวัลที่ 1 จึงเริ่มมีนักพัฒนากรชุมชนอำเภอสีคิ้ว ชักชวนให้ตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยเริ่มจากป่ามาลา หนักแน่น (ประธาน) และนำสมหมาย เลิศพานิช (เลขานุการ) ซึ่งมีจำนวนสมาชิกแรกเริ่มทั้งหมด 30 คน แต่ก็มาลาออกไป เพราะยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการออมทรัพย์และกลัวเงินจะสูญหายจนเหลือสมาชิก 14 คน เมื่อเกิดปัญหาป่ามาลาจึงไปประชุมที่อำเภอสีคิ้วแจ้งให้ทราบถึงปัญหารวมถึงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการถุยืมว่ามีเงินออมทรัพย์เพียง 1,000-2000 บาท ก็สามารถที่จะกู้ยืมได้โดยสมาชิกต้องค้ำประกันกันเอง หลังจากนั้นป่ามาลาได้นำความรู้มาถ่ายทอดให้ชาวบ้านฟังจนเข้าใจ และเริ่มออมจาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คนละ 10-50 บาท ตามความสมัครใจมีมากก็ออมมาก โดยมีการนำเงินที่ได้จากการออมของสมาชิกนำมาให้กู้ยืมโดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 2 แต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก โดยขณะนั้นในเดือนมีเงินออมเข้ากลุ่มไม่ถึง 2,000 บาท จนผ่านมาช่วงระยะเวลาหนึ่ง กลุ่มก็กู้เงินจากธนาคารออมสินจำนวน 500,000 บาท เพื่อให้สมาชิกนำไปลงทุนในการประกอบอาชีพ หลังจากกลุ่มมีเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการ กลุ่มสามารถส่งเงินคืนให้กับธนาคารออมสินได้ปีละ 100,000 บาท เพียง 5 ปี ก็สามารถส่งคืนได้ทั้งหมดพร้อมดอกเบี้ย ทำให้กลุ่มเริ่มเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว จนปัจจุบันมีจำนวนสมาชิก 966 คน และปัจจุบันกลุ่มมีเงินออมจำนวน 8,189,000 บาท จำนวนเงินมากพอที่สามารถให้บริการแก่สมาชิกทุกคนได้อย่างทั่วถึง ทำให้สมาชิกมีความเอาใจใส่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงมีการสมัครสมาชิกเรื่อย ๆ และยังคงเป็นสมาชิกกันอยู่ตลอด

“...เมื่อก่อนเริ่มก่อตั้งออมทรัพย์เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 จุดเริ่มแรกมาจากบ้านหนองบัวได้พัฒนาหมู่บ้าน โดยมีรองผู้ว่าฯ ไสว พราหมมณี มาช่วยพัฒนาและส่งเสริมประกวดของโคราชพัฒนาและได้รับรางวัลที่ 1 เริ่มมีนักพัฒนากรสี่ตัว ชื่อ มาลानी ขวนให้ตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ โดยแรกเริ่มมีป่ามาลาเป็นประธาน และนำสมหมาย เป็นเลขา มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 14 คน เริ่มออมจากคนละ 10-50 บาท (ขึ้นอยู่กับว่าใครมีมากก็ออมมาก) ออมได้ประมาณ 2 ปี (2531) มีเงินออมทั้งหมดประมาณ 2 พันกว่าบาท โดยนำเงินที่ได้ให้กู้ยืม...” (มาลา นักแน่น, สัมภาษณ์. 2550)

ภาพที่ 1 แสดงการสัมภาษณ์การก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“...เมื่อเราเริ่มล้มลุกคลุกคลานมาตั้งแต่สมาชิก 10 กว่าคน เดือนนึงเงินเข้าไม่ถึง 2,000 บาท จนหลายปีมาช่วงระยะหนึ่งหลังเราได้รับความรู้ในการทำงานด้านต่าง ๆ เราก็กู้เงินจากออมสิน มา 500,000 บาท แล้วก็ให้สมาชิกเขาไปลงทุน เราก็ส่งคืนปีละ 100,000 บาทพร้อมดอกเบี้ย 5 ปีเราก็ส่งหมด ตรงนั้นแหละทำให้กลุ่มเริ่มโตขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะว่าเราได้เงินมาต่อทุน...” (กมล เลิศพานิช, สัมภาษณ์. 2550)

1.2 แนวคิดการรวมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

เนื่องจากมีปัญหาเรื่องเงินทุนซึ่งเป็นปัญหาของเกษตรกรที่เป็นคนส่วนใหญ่ในหมู่บ้าน ไม่มีเงินทุนที่จะนำไปประกอบอาชีพ การจะเข้าสู่สถาบันทางการเงินได้ต้องมีหลักทรัพย์ที่มากพอที่จะนำมาค้ำประกัน อัตราดอกเบี้ยแพง และคนในหมู่บ้านมีทั้งคนที่มีหลักทรัพย์และไม่มีหลักทรัพย์ บางคนไม่สามารถหาทุนได้เลย ทำให้เข้าสู่สถาบันทางการเงินได้ไม่ถึงครึ่งมีเพียงร้อยละ 42 ที่สามารถเข้าสู่ระบบการเงินจากสถาบันทางการเงินได้ ดังนั้นถ้าหมู่บ้านมีการออมจะมีเงินทุนเป็นของตนเองก็สามารถที่จะแก้ไขปัญหาในเรื่องเงินทุนที่จะนำไปประกอบอาชีพ เช่น ทำสวน ทำนา ปลูกข้าวโพด เป็นต้น ได้อย่างสะดวก ไม่ยุ่งยากและไม่เสียเวลา สามารถทำเรื่องขอกู้ยืมเงินได้ทันทีโดยที่ให้สมาชิกค้ำประกันกันเอง ในปัจจุบันนี้บ้านหนองบัวก็สามารถแก้ปัญหาเรื่องทุนในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ตามเป้าหมายหลักที่กลุ่มจัดขึ้น เงินที่ต้องเสียออกไปให้สถาบันทางการเงินก็จะตกอยู่ที่กลุ่ม จึงทำให้เกิดเป้าหมายรองๆ ตามมานั้นก็คือกลุ่มอาชีพอย่างเช่น ศูนย์สวัสดิการตลาด อีกทั้งสามารถที่จะจัดสรรเป็นระบบสวัสดิการให้กับคนในหมู่บ้าน

ภาพที่ 2 แสดงการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่กมล เลิศพานิช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“...เริ่มจากการอยากมีทุน อยากทำอะไรแต่ไม่มีทุนเป็นปัญหาของเกษตรกรที่เป็นคนส่วนใหญ่ของหมู่บ้าน ถ้าผู้จากข้างนอกมีดอกเบี้ยแพงทั้งยังต้องมีหลักค้ำประกันมากทำให้คนในหมู่บ้านเข้าได้ไม่หมดทุกคนไม่ถึงครึ่ง ประมาณ 42 % เลยเล็งเห็นว่าถ้าเรามีการออมมีเงินเป็นของเราเราก็จะสามารถแก้ปัญหาเรื่องทุนที่จะประกอบกิจกรรมอย่างหน้าที่จะทำสวนลำไยหรือหน้าที่จะทำนา ทุกอย่างต้องใช้เงิน...” (กมล เลิศพานิช, สัมภาษณ์. 2549)

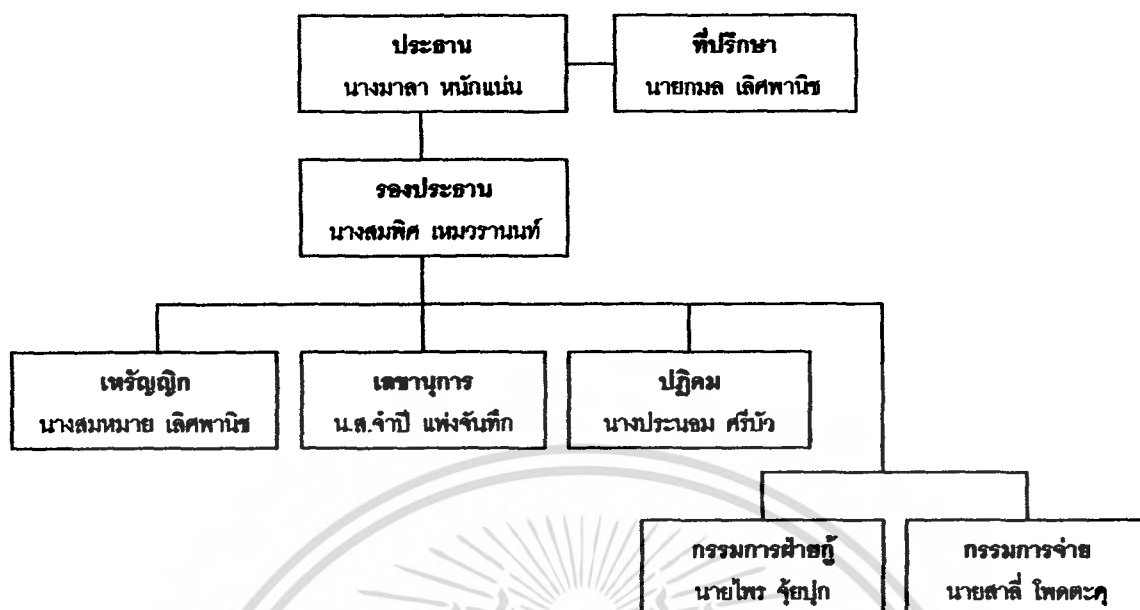
“...ถ้าเราวมกลุ่มกันออมมันก็ดีจะได้มีเงินเป็นของเราเองเวลาที่ไม่มีก็สามารถไปกู้ไปยืมได้ เวลาเดือดร้อนมีที่พึ่งดอกเบี้ยถูกทั้งยังมีปันผล สวัสดิการให้...” (อุไรวรรณ ทวีพุทธา, สัมภาษณ์. 2550)

1.3 โครงสร้างคณะกรรมการบริหารและการดำเนินงาน

คณะกรรมการการบริหารการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัว แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ ได้แก่ ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก ปฏิคม
2. คณะกรรมการพิจารณาเกี่ยวกับเงินกู้ยืม ได้แก่ กรรมการฝ่ายกู้ กรรมการจ่าย เพื่อช่วยกันพิจารณาเรื่องเงินกู้ของสมาชิกที่เสนอโครงการขอกู้มีความเหมาะสมหรือไม่ ตรวจสอบประวัติการส่งสัจจะมีความสม่ำเสมอปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ
3. คณะที่ปรึกษาคอยช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเมื่อการดำเนินงานติดขัดไม่ราบรื่นก็เป็นตัวช่วยอีกทางหนึ่ง ดังภาพที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1.4 วิธีการแลกเปลี่ยนความรู้จากหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ

พัฒนากร เข้ามามีส่วนร่วมในการแนะนำการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ โดยให้คนในชุมชนยึดหลักคุณธรรม 5 ประการ คือ มีความซื่อสัตย์ต่อกัน มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความเห็นอกเห็นใจ มีความรับผิดชอบร่วมกัน และมีความไว้วางใจกัน และช่วยแนะนำแบบโครงสร้างการบริหารจัดการโดยยึดหลักแบบของส่วนราชการ แต่หมู่บ้านหนองบัวไม่ได้นำไปใช้ทั้งหมด นำเฉพาะส่วนของคณะกรรมการอำนวยการ นอกจากนี้ยังแนะนำการทำบัญชีรายรับรายจ่ายให้กับคนในชุมชน และเรื่องการกู้ยืมเงินและคิดดอกเบี้ยในแต่ละปี เป็นต้น

หน่วยงานราชการที่เป็นองค์การการศึกษา เช่น วิทยาลัยเกษตรกรรม และวิทยาลัยการอาชีพ ได้เข้ามาช่วยฝึกงานฝึกอาชีพให้คนในชุมชน เช่น การทำอาหาร ธุรกิจเกษตร งานก่อสร้าง เย็บผ้าไหลด้วยจักรอุตสาหกรรม ฯลฯ ตลอดจนการแปรรูปผลผลิตในพื้นที่ที่มีอยู่เหลือจากการขาย เช่น กกล้วยฉาบ ถั่วเคลือบ ไปขายตามที่ต่างๆ หรือเก็บไว้กินเอง เป็นการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนได้มีทักษะความรู้ สามารถนำไปหารายได้ช่วยเหลือตนเอง เป็นอาชีพเสริมหลังว่างจากการทำเกษตรกรรม

2. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัว

การดำเนินงานของคณะกรรมการและสมาชิกได้มีการกำหนดระเบียบและเงื่อนไขร่วมกัน ดังนี้

2.1 ข้อบังคับกลุ่ม

2.1.1 สมาชิกที่ลาออกแล้ว ทางกลุ่มออมทรัพย์ฯ จะไม่มีสิทธิ์เป็นสมาชิกอีก

2.1.2 สมาชิกเข้าใหม่เป็นเวลา 6 เดือน จึงจะมีสิทธิกู้ยืมเงินได้ และทางกลุ่มออมทรัพย์ฯ จะมีกำหนดระยะเวลาการส่งเงิน คือ วันที่ 1-6 ของทุกเดือน

2.1.3 เวลาทำการ เข้า 8.00-10.00 น. เย็น 16.00-18.00 น.ทุกวัน โดยมีวันหยุดคือวันอาทิตย์

2.2 ระเบียบการกู้ยืมเงิน

2.2.1 สมาชิกที่เงินสะสม 2,000 บาท กู้ได้ 4,000 บาท เงินสะสม 10,000 บาท กู้ได้ 20,000 บาท

2.2.2 สมาชิกที่ขอกู้เงินเกินกำหนดให้นำหลักฐานมาค้ำประกันไว้หรือถ้ามีคนค้ำประกัน 2 คน

2.2.3 การส่งเงินกำหนดให้ส่งตามใบสัญญากู้ยืมที่ทำไว้

2.2.4 จะกำหนดลงทุน และดอกเบี้ยทุก 6 เดือน

2.2.5 สมาชิกท่านใดที่กู้เงินไปจากกลุ่มออมทรัพย์จะให้ส่งเงินสัจจะทุกเดือน

2.2.6 เงินกู้คิดดอกเบี้ย 1.25 บาทต่อเดือน

2.3 การปันผลเงินกำไรสุทธิ ตามข้อตกลง ดังนี้

2.3.1 เงินกำไรสุทธิ ร้อยละ 50 คั้นให้แก่สมาชิกผู้ถือหุ้น

2.3.2 เงินกำไรสุทธิ ร้อยละ 20 จัดเป็นสวัสดิการสงเคราะห์ให้คนชรา คนพิการ คนยากจน ทุนการศึกษา ทุนอาหารกลางวันนักเรียน การเดินทางไปรักษายังโรงพยาบาลและสาธารณประโยชน์

2.3.3 เงินกำไรสุทธิ ร้อยละ 8 เป็นทุนสำรองขยายงานของศูนย์สวัสดิการตลาด

2.3.4 เงินกำไรสุทธิ ร้อยละ 22 เป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการดำเนินงาน

2.4 ดอกผลเงินออม และเงินกู้

2.4.1 เงินออมจ่ายเงินปันผลร้อยละ 8 บาทต่อปี

2.4.2 เงินกู้คิดดอกเบี้ย 1.25 บาทต่อเดือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 ระเบียบสวัสดิการต่างๆ มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

2.5.1 สวัสดิการสงเคราะห์

2.5.1.1 การไม่ปฏิบัติตามกฎกติกา เช่น ขาดส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยจะถูกตัดสิทธิ์สวัสดิการในช่วงนั้นทันทีจนกว่าจะขึ้นรอบใหม่

2.5.1.2 ฌาปนกิจสงเคราะห์สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ ที่มีอายุสมาชิก 3 เดือน ขึ้นไปจึงจะมีการสงเคราะห์เป็นเงิน 2,000 บาท

2.5.1.3 เปิดบัญชีออมทรัพย์ให้เด็กแรกเกิดทุกคนเป็นเงินขวัญถุงประเดิมรายละเอียด 500 บาท สำหรับลูกที่เกิดจากสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ฯ เท่านั้น

2.5.2 กองทุนเพื่อการศึกษา

2.5.2.1 ทุนเพื่อการศึกษาเด็กปีละ 2,000 บาท

2.5.2.2 อาหารกลางวันเด็กปีละ 1,000 บาท

2.5.2.3 นอกจากนี้ยังจัดทำอาหารไปเลี้ยงในงานวันเด็กทุกปี

2.5.2.4 ช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนทุกอย่างที่ต้องการ เช่น จักรยาน อุปกรณ์การเรียน กีฬา เป็นต้น

2.5.3. การเบิกค่าเดินทางไปรักษาโรงพยาบาล

2.5.3.1 ต้องเป็นผู้ป่วยใน (นอนค้างคืนในโรงพยาบาล)

2.5.3.2 ต้องมีใบรับรองแพทย์ประกอบการเบิก

2.5.3.3 ต้องเป็นโรงพยาบาลที่อยู่ในจังหวัด (เอกชนก็ได้)

2.5.3.4 ต้องเป็นสมาชิกที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองบัวเท่านั้น

2.5.4 สาธารณประโยชน์

2.5.4.1 การจัดระเบียบชุมชนปีละ 10,000 บาท เช่น การรักษาความสะอาดลำตะคอง ถนนหนทาง และการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน

2.5.4.2 การจัดซื้อผ้าห่ม เสื้อกันหนาว แจกให้สมาชิก หรือซื้อถุงยังชีพจากผู้สูงอายุตามที่สมาชิกคิดกันขึ้นมาที่ประชุมเห็นว่าเหมาะสม

2.5.5 การประชุมประจำปีเมื่อครบรอบปีของการดำเนินงาน ในปี พ.ศ. 2550 คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัวได้รายงานผลการดำเนินงานว่ามีผลกำไร ยอดเงินฝาก อัตราเงินปันผล และอัตราเงินค่าสวัสดิการต่างๆ (จำนวนไม่เท่ากันแต่ละปีขึ้นกับผลกำไร) ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2.5.5.1 จำนวนเงินฝาก 8,955,000 บาท
- 2.5.5.2 จำนวนเงินสมาชิกชอกู้ 7,986,300 บาท
- 2.5.5.3 จำนวนสมาชิกชอกู้ 365 คน
- 2.5.5.4 ผลกำไร 435,595 บาท
- 2.5.5.5 กองทุนค่ารักษาพยาบาล 50,000 บาท
- 2.5.5.6 ปันผล ร้อยละ 65 บาทต่อปี
- 2.5.5.7 ค่าตอบแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 7 บาทต่อปี
- 2.5.5.8 ทุนสำรอง ร้อยละ 7 บาทต่อปี
- 2.5.5.9 สวัสดิการต่างๆ ร้อยละ 21 บาทต่อปี

ซึ่งในส่วนของสวัสดิการต่างๆ เป็นเรื่องที่ไม่แน่นอนจะมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามความเหมาะสม ปี พ.ศ.2550 มีสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ทุกคน ดังนี้ ชื้อผ้าเช็ดตัว 75 ผืนๆ ละ 80 บาท เป็นเงิน 6,000 บาท ชื้อผ้าห่ม 100 ผืนๆ ละ 150 บาท เป็นเงิน 15,000 บาท ชื้อเสื้อเทศกาลสงกรานต์ 180 ตัวๆ ละ 80 บาท เป็นเงิน 14,400 บาท ฤงย้ง ทัพ 90 ฤงๆ ละ 200 บาท เป็นเงิน 18,000 บาท ตั้งเป็นกองทุนค่ารักษาพยาบาล 50,000 บาท รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน 103,400 บาท เป็นต้น

2.6 การได้มาซึ่งคณะกรรมการและกฎระเบียบต่างๆ

ประธานและคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัว ได้มาจากคนในชุมชนร่วมกันเลือกตั้งกันขึ้นมา มีความเห็นพ้องต้องกัน ให้มีวาระในการทำงานเพียง 2 ปี แต่ถ้คณะกรรมการประพฤิตนดี มีความเสียสละเพื่อส่วนรวมหรืออยากทำงานตรงนี้ต่อสมาชิกก็สามารถเลือกเข้ามาใหม่ได้ แม้กระทั่งการกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับต่างๆ เกิดจากการมีส่วนร่วมความเห็นชอบของสมาชิกโดยผ่านการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอทุกๆ เดือน ซึ่งหลักการนี้เป็นการให้กลไกทางสังคมในชุมชนเองเป็นตัวตรวจสอบ เพื่อการตระหนักรู้ การประมาณตน ได้อย่างถูกต้อง รวมถึงการส่งเสริมให้สมาชิกยึดมั่นในหลักศาสนาและหลักธรรม 5 คือ มีความซื่อสัตย์ต่อกัน มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความเห็นอกเห็นใจ มีความรับผิดชอบร่วมกัน และมีความไว้วางใจกัน การสร้างกฎระเบียบให้สมาชิกใช้ปฏิบัติร่วมกัน สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ที่อำนาจการบริหารตัดสินใจ ต้องเป็นของชุมชน ดังภาพที่ 4 และภาพที่ 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4 แสดงถึงการเงินที่ซื้อก่อนเข้าร่วมประชุม

ภาพที่ 5 แสดงบรรยากาศการประชุมร่วมกัน

“...เมื่อเกิดกลุ่มโครงสร้างการบริหารหลักๆ ก็คณะกรรมการอำนวยการคณะหนึ่ง ประธาน รองประธาน เลขานุการ ๗ เหนรัญญิก อีกคณะหนึ่งก็มีหน้าที่พิจารณาเกี่ยวกับเงินกู้มีอีก 2 คนที่จะช่วยกันพิจารณาว่าคนไหนมีโครงการมากู้เงินจำนวนเท่านี้เท่านี้เพื่อจะไปทำอย่างนั้น อย่างนี้ต้องดูว่าความเป็นไปได้ความเหมาะสมเป็นอย่างไร มีประวัติการส่งสัจจะสม่าเสมอหรือไม่ มีเงินทุนเท่าไร คุณภาพรวมทั้งหมด และก็คณะที่ปรึกษาสำหรับที่จะคอยแก้ปัญหาให้ในเมื่อการดำเนินงานติดขัดเป็นตัวช่วยอีกทางหนึ่ง กฎระเบียบข้อบังคับ คณะกรรมการได้จากที่สมาชิกเป็นคนเลือกคัดสรรขึ้นมาด้วยความเห็นพ้องที่ตรงกันจะเป็นแบบทุกคนมีส่วนร่วม...” (สมหมาย เลิศพานิช, สัมภาษณ์. 2550)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6 แสดงการสัมภาษณ์างสมหมาย เลิศพานิช

2.7 กิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

2.7.1 การจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดเป็นเรื่องการลดรายจ่ายจากการซื้อของของสมาชิก กลุ่มจะนำของมาจำหน่ายให้กับสมาชิกในราคาที่ถูกลงกว่าร้านค้า ไม่นับเรื่องของกำไรเน้นให้สมาชิกได้ซื้อของที่ถูกลงกว่าร้านค้า และมีเงินปันผลให้เท่ากับว่าได้รับผลประโยชน์ 2 ต่อ ทั้งได้ซื้อของในราคาถูกและได้รับเงินปันผล ซึ่งศูนย์สาธิตการตลาดเปิดทำการเวลา เข้า 08.00-10.00 น. เย็น 16.00-18.00 น.

2.7.2 การออมเงินของสมาชิกในแต่ละเดือนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเองที่จะได้รับ ทำให้กลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนตลอดเวลาสามารถที่จะไปไว้ช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกด้วยกันในยามเดือดร้อน

2.7.3 กองทุนเพื่อการศึกษาให้โรงเรียน เพื่อจัดเป็นทุนการศึกษา จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์กีฬา รดจักยาน อาหารกลางวัน และเรื่องความปลอดภัย จ้างครูมาสอนนักเรียนเพิ่มเติม

2.7.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการจัดระเบียบชุมชน เช่น การรักษาความสะอาดที่สาธารณประโยชน์ การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนให้สภาพดินและน้ำมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น

2.7.5 การเชิญเกียรติผู้อาวุโสที่ทำคุณประโยชน์ให้กับสังคมและหมู่บ้าน โดยร่วมกับ นายอำเภอสีคิ้วออกให้ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่คนอื่นและสังคม

2.7.6 การเอื้ออาทร การแบ่งปันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการเพิ่มจุดแข็งของชุมชนยิ่งขึ้น จึงจัดสรรผลกำไรของกองทุนต่างๆ เพื่อดูแลผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ติดเชื้อเอดส์ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยกิจกรรมทุกกิจกรรมมีกองทุนต่างๆ เป็นตัวขับเคลื่อนสนับสนุนในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้วิธีคิดสร้างพลังชุมชนเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชนได้ ไม่ว่าจะเกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นแต่คนในชุมชนต้องอยู่ได้ โดยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามสมควร

2.8 ประโยชน์และผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับ

กลุ่มออมทรัพย์ใช้ระบบการจัดการการเงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีเงินทุนเวียนสามารถขยายเงินออมได้ครบทุกคน ในการใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้ สังคมและชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความเสียสละต่อส่วนรวม และร่วมกันรับรู้ ช่วยแก้ปัญหาของชุมชน ทำให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทั้งผู้ด้อยโอกาส เด็ก และคนชรา ได้รับการดูแลที่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในสิทธิประโยชน์ที่ได้รับหลังจากเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อีกทั้งยังเป็นการสร้างสังคมชุมชนที่เป็นเอกภาพ สมาชิกของกลุ่มมีคุณธรรม และมีอำนาจในการต่อรองในเรื่องต่างๆ มากขึ้น

นอกจากนี้กลุ่มออมทรัพย์ยังสามารถจัดสรรผลกำไร จัดสวัสดิการชุมชนได้อีกทางหนึ่งด้วยในรูปของสวัสดิการที่สมาชิกได้รับดังนี้

2.8.1 เงินออมจ่ายเงินปันผล ร้อยละ 8 ต่อปี ปันผล ปีละ 2 ครั้งในทุก 6 เดือน

2.8.2 เด็กแรกเกิดทุกคนเป็นเงินขวัญถุงเปิดบัญชีออมทรัพย์ให้เป็นประเดิมคนละ 500 บาท ให้พ่อแม่เป็นผู้ออกให้ในแต่ละเดือนเท่าไรก็ได้ ต่ำสุด 50 บาท ไม่เกิน 2,000 บาท

2.8.3 ค่ารักษาพยาบาล (ค่ารถ) ครั้งละ 300-500 บาท ให้ 2 ครั้งต่อปี คือโรงพยาบาลในอำเภอสี่คั่วครั้งละ 300 บาท แต่ถ้าโรงพยาบาลในจังหวัดนครราชสีมา 500 บาท อีกทั้งยังจะเพิ่มในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับคนที่จะต้องไปเฝ้าไข้

2.8.4 ฌาปนกิจสงเคราะห์ สำหรับสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีอายุสมาชิก 3 เดือนขึ้นไป จึงจะมีการสงเคราะห์เป็นเงินจำนวน 1,000 บาท และมีเงินฌาปนกิจของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของหมู่บ้านเพิ่มเติมอีกด้วย

2.8.5 การศึกษามีทุนเพื่อการศึกษา ปีละ 2,000 บาท มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์กีฬา รถจักรยาน และมีค่าอาหารกลางวันเด็ก ปีละ 1,000 บาท

2.5.6 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการจัดระเบียบชุมชนเช่นการรักษาความสะอาดที่สาธารณประโยชน์ได้แก่ ลำตะคอง ถนนหนทาง การกำจัดขยะและสิ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปฏิญญาอย่างถูกต้อง การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนให้สภาพดินและน้ำมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น เป็นเงินจำนวนประมาณ 10,000 บาท

2.8.7 คำบ่งชี้เกี่ยวกับศาสนาต่างๆ เรื่องที่จำเป็นและผ่านการประชุมเห็นชอบของ สมาชิกเป็นต้น

2.9 รางวัลที่เคยได้รับ

2.9.1 รางวัลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดีเด่น ปี พ.ศ. 2542 จากกรมพัฒนาชุมชน

2.9.2 รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนดีเด่น ปี พ.ศ. 2543 จากกรมพัฒนาชุมชน

2.9.3 รางวัลหมู่บ้านตัวอย่างส่งเสริมประชาธิปไตยของจังหวัดนครราชสีมา ปี พ.ศ. 2543 จากคณะกรรมการการเลือกตั้งกลาง

2.9.4 องค์การชุมชนดีเด่นโครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาบท (สพช.) ปี พ.ศ. 2544 จาก ธนาคารออมสิน

2.9.5 รางวัลกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่น ปี พ.ศ. 2546 จากกรมพัฒนาชุมชน

2.9.6 ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลดีเด่น ปี พ.ศ. 2546 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.10 การปฏิบัติงานในแต่ละวัน

การเก็บข้อมูลทำงานวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาทั้งหมด 5 วัน คือตั้งแต่ วันที่ 1-5 กุมภาพันธ์ 2550 โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้ถูกศึกษา มีการร่วมกิจกรรมด้วยกันซึ่งในการปฏิบัติงานแต่ละวันมีรายละเอียด ดังนี้

2.10.1 การเข้าร่วมปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัว เช่น การตรวจสอบบัญชี บันทึกการส่งเงินกู้ยืม ขายของในร้านค้าสวัสดิการ

2.10.1 การเข้าร่วมประชุมประจำเดือนของกลุ่มออมทรัพย์ฯ ครั้งนี้เป็นการประชุมร่วมกันของโรงเรียน วัดหนองบัว และคนในชุมชน ซึ่งการประชุมประจำเดือนครั้งนี้เป็นการสรุปช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาให้ทราบร่วมกัน เช่น เรื่องการได้รับรางวัลหมู่บ้าน ช่วยกันดูแลหมู่บ้าน ให้ปลอดภัยจากยาเสพติด โรงเรียนขอความช่วยเหลือจากคนในชุมชนเรื่องเวรยามดูแลโรงเรียน วัดสรุปงบประมาณที่ได้มาจากผ้าป่า และการดูแลสาธารณประโยชน์

3. ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้ประสบความสำเร็จ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัวก่อตั้งขึ้นมานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 เป็นเวลานานนับ 20 ปี เข้าปีที่ 21 จากการศึกษาพบปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ปัจจัยภายใน

3.1.1 ประธานและคณะกรรมการ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ รักในชุมชนของตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก และมีความยุติธรรมในการปฏิบัติต่อสมาชิกทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

"...คณะกรรมการเขาดีเอาใจใส่สมาชิกทุกคนดี ใครไม่มีก็ไปขอกู้เค็ดร่อนจริงเข้าประชุมกันเห็นตรงกันก็ให้กู้ไป ไม่มีว่าคนนี้ให้ คนนี้ไม่ให้ทั่วถึงทุกคน การทำงานก็ดีนะ เก่งซักชวนให้เข้ากลุ่มออมทรัพย์ฯ ติดตามงานมีข่าวทางอำเภอมาก็นำมาบอกให้รู้กันทั้งหมดบ้าน..." (ศรีสังวาล คำสัตย์, สัมภาษณ์. 2550)

3.1.2 ระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม เป็นเรื่องที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกไม่ได้มาจากคณะกรรมการเพียงอย่างเดียว ในการกำหนดระเบียบข้อบังคับ เกิดจากความเห็นชอบตรงกันและสามารถปฏิบัติร่วมกันได้ของสมาชิกและคณะกรรมการ ทั้งนี้โดยผ่านการประชุมอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน

"...เราถือปฏิบัติตามกฎระเบียบบทติกาของหมู่บ้านที่ชาวบ้านร่วมกันกำหนดสร้างขึ้นมาร่วมกันความเห็นชอบผ่านการประชุมของมวลสมาชิกและคณะกรรมการเพราะว่าเมื่อเห็นพ้องต้องกันแล้วทุกคนก็ต้องยึดถืออันนี้เป็นเหมือนรัฐธรรมนูญของกลุ่ม..." (พระครูวิจิตร ประทุมมาภรณ์, สัมภาษณ์. 2550)

3.1.3 สมาชิกกลุ่ม รับผิดชอบหน้าที่และมีความรับผิดชอบในกิจกรรมของกลุ่ม และปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่สมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้น อีกทั้งสมาชิกต้องมีพฤติกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคลในกลุ่มและงาน หรือกิจกรรมของกลุ่ม แสดงความพึงพอใจ ความสามารถและอุทิศตนให้กับเป้าหมายของกลุ่ม

"...จะต้องรู้หน้าที่วันที่เท่าไรฝากสั่งจะ มาส่งดอกเบียส่งเงินกู้คือมีระยะเวลากำหนดแล้วต้องรับผิดชอบต่อเวลาจะประชุมต้องร่วมประชุมเวลาส่งก็ต้องส่งซึ่งจริงๆ แล้วสมาชิกส่วนใหญ่ต้องมีตัวนี้อยู่แล้วถ้าไม่มีตัวนี้กลุ่มก็ไม่ประสบความสำเร็จ ถึงเวลาคนก็ไม่มากลุ่มก็ไม่โตชาวบ้านก็จนและปัญหาต่างๆ มากมายก็ตามมา..." (กมล เลิศพานิช, สัมภาษณ์. 2550)

- 3.1.4 ความสามัคคีของกลุ่มเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดจากความร่วมไม้
 ร่วมมือความเสียสละเพื่อส่วนรวมในกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสมัครใจ ความสามัคคีเป็นตัว
 ผลักดันที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จและคนในชุมชนมีความรักใคร่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

“...ความสามัคคีก็เหมือนเดิมมีกิจกรรมที่ทางโรงเรียนขอความช่วยเหลือก็ไปกันทุกคน
 นะอย่างตอนนี้ครูทางโรงเรียนขอความช่วยเหลือในเรื่องยามดูแลโรงเรียนคนเขาก็ไปเปลี่ยนกัน
 ความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกันประสานงานกันดีกลุ่มก็เหนียวแน่น...” (อรสา โปร่งจันทิก,
 สัมภาษณ์. 2550)

3.1.5 การบริหารจัดการของกลุ่มมีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและกำหนด
 เป้าหมาย วัตถุประสงค์ การแบ่งบทบาทหน้าที่ การจัดทำแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน อีกทั้งยัง
 สร้างระเบียบชุมชนใช้ปฏิบัติร่วมกัน จนมีการนำข้อมูลใช้ในการวางแผนแม่บทชุมชนเป็นของ
 ตนเอง

“...การบริหารจัดการในกลุ่มออมทรัพย์ฯ เขาแบ่งกันคนละหน้าที่การตรวจสอบการ
 ทำงานก็โปร่งใสดี เวลาทำอะไรก็ประชุมให้ทราบกันทุกคนการบริหารต่างๆ เกิดจากการร่วมกัน
 ระหว่างสมาชิกและคณะกรรมการ...” (ลำภา พ่างจันทิก, สัมภาษณ์. 2550)

3.1.6 สถานที่ตั้ง สร้างขึ้นโดยใช้ที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ประมาณ 6
 ไร่ จนมีที่ทำกาเป็นของตนเอง ทำให้กลุ่มมีจุดศูนย์รวมที่สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่าง
 เต็มที่ แต่ก่อนการออมเงินของกลุ่มจะออมกันข้างถนน จนปัจจุบันมีที่ทำกาเป็นสัดส่วน
 ขยายเป็นศูนย์สาธิตการตลาดและหอประชุม เป็นต้น

“...เราสร้างขึ้นมาจากใช้ที่ของพระมหากษัตริย์แต่เราทำหนังสือผ่านอำเภอ อำเภอผ่าน
 จังหวัดผ่านไปที่กรมเขาก็อนุมัติให้มาก็ใช้ประโยชน์ตรงนั้นมีที่เป็นสัดส่วนเมื่อก่อนอยู่ที่บ้าน
 ประธานเวลาออมเงินกันก็ออกมาเก็บอยู่ข้างถนนรวมกัน...” (สมหมาย เลิศพานิช, สัมภาษณ์.
 2550)

3.2 ปัจจัยภายนอก

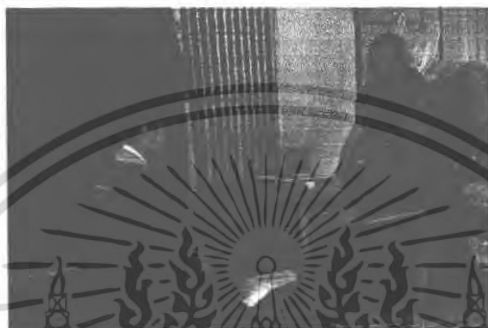
3.2.1 การสนับสนุนหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เช่น ปลัดอำเภอคอยสอดส่อง
 ดูแลความสงบเรียบร้อย พัฒนาการชุมชนเข้ามาแนะนำการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ฯ เรื่องโครงสร้าง
 การบริหารคณะกรรมการให้หมู่บ้านไปปรับใช้ และแนะนำการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย

“...พัฒนากรแต่ก่อนจะเข้าไปพัฒนาหมู่บ้านจะต้องเข้าไปร่วมกิจกรรมกับชาวบ้านทำ
 อะไรทำตามจนเราทราบปัญหา ความเป็นอยู่เป็นอย่างไร อาชีพทุกอย่าง มีลักษณะเข้าไปแล้ว
 หมู่บ้านทำอะไรฉันทำด้วย เข้าไปมีส่วนร่วม ทำจนกว่าได้ใจชาวบ้าน ชาวบ้านเห็นว่าดีก็ทำตาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหมือนกับการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ประมาณ 3 เดือนจึงสำเร็จ..." (วิระพล ปักคำไทย, สัมภาษณ์. 2550)

พระสงฆ์เป็นผู้ผลักดันโดยการใช้หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้ปฏิบัติตามกฎ กติการะเบียบที่ร่วมกันจัดขึ้น บางครั้งมีปัญหาที่ตกลงกันไม่ได้เป็นกำลังใจให้ซึ่งกัน มีความ เสียสละ ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและสอนให้มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ภาพที่ 7 แสดงการสัมภาษณ์พระครูวิจิตร ปทุมมากรณ์

"...หลวงพี่ช่วยเท่าที่ช่วยได้ของความเป็นพระจะทำเสนอโครงการบางอย่างก็เป็น กำลังใจให้ซึ่งกันและกันไปนำเอาหลักธรรมคำสอนมาสอนมาเทศนาให้ฟัง..." (พระครูวิจิตร ปทุม มากรณ์, สัมภาษณ์. 2550)

3.2.2 ทำเลของหมู่บ้าน ที่เอื้อต่อการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน ทำให้คนในชุมชนได้รับการฝึกอาชีพจากวิทยาลัยเกษตรกรรมที่อยู่บริเวณใกล้เคียง ดังนั้นคนใน ชุมชนจึงมีทักษะ มีอาชีพเสริม สามารถที่จะหารายได้ช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้ ทั้งยังมี แหล่งน้ำจากลำตะคองไหลผ่านกลางหมู่บ้านเหมาะสำหรับทำอาชีพเกษตรกรรมที่สามารถทำได้ ตลอดทั้งปี

"...เหมาะที่จะทำทุกอย่างติดทั้ง โรงเรียน วัด สถานีรถไฟ ถนนมิตรภาพ เอื้อต่อการ สร้างงานให้คนในชุมชนจากวิทยาลัยเกษตรกรรมเข้ามาฝึกให้คนในชุมชนหมู่บ้านหนองบัวมีบ้านที่ ติดกันใครอยากทำอะไรก็เดินเข้ามาฝึกคนที่นี่ มีทักษะสามารถหารายได้เลี้ยงตัวเองได้ เช่น แปรรู ูปผลผลิตที่มีอยู่ในพื้นที่ไปขายที่สถานีรถไฟคนในชุมชนก็มีรายได้..." (กมล เลิศพานิช, สัมภาษณ์. 2550)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.3 การคมนาคมสะดวก เป็นส่วนช่วยอีกตัวหนึ่งที่สะดวกสบายมีทางเชื่อมกับถนนมิตรภาพ ทั้งทางบ้านหนองบัวกับบ้านเลศนิมิตและมีสถานีรถไฟลาดบัวขาว สามารถเดินทางเข้าหมู่บ้านหนองบัวได้ 2 ทาง คือรถเมล์ประจำทางและรถไฟซึ่งก็เป็นความสะดวกอีกอย่างหนึ่ง ฉะนั้นคนในชุมชนมีทักษะสามารถหารายได้ช่วยเหลือตัวเองได้ อาชีพเกษตรกรรมทำได้ตลอดทั้งปีเพราะมีลำตะคองไหลผ่านสามารถที่จะนำผลผลิตไปจำหน่ายได้

“...ส่วนที่ช่วยอีกด้านหนึ่งที่มีทางเชื่อมกับถนนมิตรภาพมีรถเมล์ประจำทางวิ่งผ่านและสถานีรถไฟลาดบัวขาวก็เป็นความสะดวกอีกอย่างหนึ่งที่โชคดี...” (กมล เลิศพานิช, สัมภาษณ์. 2550)

3.3 แนวโน้มการดำเนินงานในอนาคตของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัวยังคงดำเนินงานในลักษณะมีการบริหารจัดการ การแบ่งบทบาทหน้าที่ และการจัดทำแผนปฏิบัติงานร่วมกันของผู้นำและสมาชิกที่เกิดจากการทำเวทีประชาคม โดยโครงสร้างของกลุ่มจะไม่ขยายให้ใหญ่มาก เพื่อง่ายต่อการดำเนินงานดูแลควบคุม การประสานงานงานที่ดี มีสมาชิกที่ช่วยเหลือกัน ทำให้กลุ่มเกิดมีเงินทุนประมาณ 10 ล้านบาทซึ่งเพียงพอกับจำนวนของคนในชุมชนอย่างสุขสบายไม่เดือดร้อน ถ้าเงินทุนมากเกินไปก็ต้องมีการบริหารจัดการในรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม ทำให้เสียเวลาในการดำเนินงาน และมีความไม่ต่อเนื่อง

ดังนั้นกลุ่มออมทรัพย์ ฯ ได้จำกัดการฝากเงินของสมาชิกไม่ให้เกิน 2,000 บาทต่อเดือน อีกทั้งยังมีหน่วยงานที่ต้องการให้จัดตั้งเป็นธนาคารหมู่บ้าน แต่กลุ่มไม่ต้องการที่จะพัฒนาไปสู่จุดนั้นเพราะเงินออมจากกลุ่มออมทรัพย์และเงินกองทุนหมู่บ้านมีวัตถุประสงค์ต่างกัน ถ้ากลุ่มจัดตั้งเป็นธนาคารหมู่บ้านต้องรวมเป็นระบบเดียวกัน ซึ่งก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองบัวยังมีทุกคนที่ไม่พร้อม บางคนฐานะดีกว่า จึงต้องการที่จะมีกองทุนหลากหลายเพื่อที่จะช่วยเหลือผู้ที่ยังด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและก้าวไปสู่การพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็งได้อย่างยั่งยืนสืบไป

4. ปัญหาและอุปสรรค

การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ 1 บ้านหนองบัว พบปัญหาและอุปสรรคน้อย โดยปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ การที่สมาชิกที่กู้เงินจากกลุ่มมักส่งคืนเงินและดอกเบี้ยช้า ไม่ตรงตามกำหนด ทำให้การปันผลประจำปีที่สมาชิกทุกคนจะได้รับเกิดความล่าช้า อย่างไรก็ตามกลุ่มก็ยังคงรอจนกว่าสมาชิกจะนำเงินทุนและดอกเบี้ยมาส่งคืนจนครบ ค่อยๆ ทะนุถนอมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยให้ชุมชนเป็นส่วนช่วยเร่งหรือแรงกดดันอีกทางหนึ่ง และการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รับช่วงต่อของคนรุ่นใหม่ที่จะเข้ามามีบทบาทหน้าที่ดำเนินงานต่อจากคนรุ่นเก่าๆ ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญมากของการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ฯ

5. วิจารณ์ผล

การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จไปได้ดี คือกลุ่มออมทรัพย์ฯ ที่มีความก้าวหน้าสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกและบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของ กรมส่งเสริมการเกษตร (2541) ที่กล่าวว่า มีการดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จได้เนื่องจากปัจจัยในตอน ผู้นำกลุ่มเป็นบุคคลที่มีบทบาทชัดเจนในกลุ่มที่จะทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่เลี้ยงและผู้ประสานงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ผู้นำจะต้องสามารถแสดงบทบาทอย่างเหมาะสมกับขั้นตอนการพัฒนาและสถานการณ์ของกลุ่มในขณะนั้นจนเป็นที่ยอมรับของสมาชิกส่วนใหญ่ ตลอดจนมีความสามารถในการชักนำผู้อื่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2534) ที่กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกลุ่มกับสมาชิก ผู้นำดี มีความยุติธรรมปฏิบัติต่อสมาชิกทุกคนด้วยความเสมอภาค มีความปรารถนาอย่างจริงใจเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นและตกลงใจร่วมกันในการดำเนินงาน ผู้นำกลุ่มพร้อมที่จะเสียสละเพื่อส่วนรวมด้วยประการใด ๆ ที่ควรและเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มให้คำปรึกษาและแนะนำทุกวิถีทางเพื่อให้สมาชิกให้เรียนรู้งาน เพื่อให้สมาชิกคนอื่น ๆ สามารถปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องได้ราบรื่น ทำให้สมาชิกที่เข้ากลุ่มออมทรัพย์ได้รับผลประโยชน์จากการช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ทำให้สมาชิกรู้บทบาทหน้าที่ มีความรับผิดชอบในกิจกรรมของกลุ่มและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่สมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของ กรมส่งเสริมการเกษตร (2541) ที่กล่าวว่า กฎระเบียบเป็นแนวทางหรือเครื่องมือที่ใช้สร้างความสัมพันธ์และปฏิบัติตนของบุคคลในกลุ่มสมาชิกเข้าใจตรงกัน และถือปฏิบัติเป็นระเบียบข้อบังคับเหมือนกัน กฎระเบียบที่ดีสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดขึ้น ยอมรับและปฏิบัติตาม

ความสามัคคีของกลุ่มเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเกิดความร่วมมือ ความเสียสละเพื่อส่วนรวมในกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสมัครใจและความสามัคคี เป็นตัวหลักดันที่ทำให้กลุ่มออมทรัพย์ฯ ประสบความสำเร็จและคนในชุมชนมีความรักใคร่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของ จรีพรรณ กาญจนจิตรา (2528) และยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2534) ที่กล่าวว่า การรู้บทบาทหน้าที่ การร่วมมือร่วมใจ ของบรรดาสมาชิกในกลุ่มมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เมื่อ

ตัดสินใจทำอะไรลงไปแล้ว สมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติร่วมกันตามการตัดสินใจของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกให้ความร่วมมือสูงมีความคล่องตัวในการดำเนินงานออกความเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดพลังกลุ่มมีทิศทางการทำงานแน่นอน สมาชิกมีความเข้มแข็ง มีความเสียสละในการทำงานให้กลุ่มสมาชิกมีความสุขในการทำงานร่วมกัน ความสามัคคีของสมาชิกในกลุ่ม หากสมาชิกกลุ่มและคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีการประสานงานที่ดี ทั้งภายในและภายนอกกลุ่มก็จะทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จได้

ดังนั้นแนวคิดการก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัวเพื่อแก้ปัญหาเรื่องเงินทุนนำไปประกอบอาชีพจนมีเงินหมุนเวียนมากขึ้นเป็นผลมาจาก ผู้นำ สมาชิก ความสมัครสมานสามัคคี เคารพกฎระเบียบที่ร่วมกันกำหนดขึ้นและจัดได้ว่าเป็นความโชคดีที่มีสถานที่ทำการศูนย์เป็นจุดศูนย์กลางของหมู่บ้านที่สามารถแบ่งเป็นสัดส่วนเพื่อสะดวกและเหมาะสมต่อการมีกิจกรรมที่จะให้สมาชิกเข้าร่วม เช่น การออมเงิน การฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม การเชิดชูเกียรติผู้อาวุโสที่ทำคุณประโยชน์ให้กับสังคม และชุมชน ให้สมาชิกมีความรักความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน ในสิทธิประโยชน์ที่ได้รับอีกทั้งการสร้างงานสร้างอาชีพให้คนในชุมชนมีทักษะสามารถที่จะหารายได้ช่วยเหลือตัวเอง การมีแหล่งน้ำอย่างลำตะคองไหลผ่านอาชีพเกษตรกรรมจึงมีผลผลิตในพื้นที่เพื่อแปรรูปหรือนำไปขาย ที่อื่นได้ตลอดทั้งปี เช่น ตลาดในอำเภอสีคิ้ว และอำเภอปากช่อง การเดินทาง การคมนาคมขนส่งก็สะดวกสบายในหมู่บ้านติดสถานีรถไฟและด้านหน้าหมู่บ้านติดถนนมิตรภาพมีรถประจำทางวิ่งผ่าน ดังนั้นแหล่งที่สร้างรายได้ ทุนที่จะนำไปประกอบอาชีพ มีพร้อมทุกอย่างจึงทำให้คนในชุมชนมีรายได้ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามไปด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

(Conclusion and Recommendations)

การศึกษาค้นคว้าความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตรวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ของการดำเนินงาน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิคสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ในทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1. สรุปผลการวิจัย

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัว สถานที่ตั้งอยู่ที่ บ้านเลขที่ 38 หมู่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การเริ่มก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัว จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 เนื่องจากมีปัญหาเรื่องเงินทุนเพื่อนำไปประกอบอาชีพของเกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในชุมชน จึงเริ่มดำเนินการรณรงค์ให้คนในชุมชนมีการออมทุกครัวเรือนและเพิ่มเงินออมให้มากขึ้น โดยใช้เงินเป็นตัวเชื่อมคนให้เกิดพลังขับเคลื่อนการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์ฯ การบริหารของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ฯ ทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัวมีเงินออมเติบโตมีความคล่องตัว ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็ว จนปัจจุบันมีเงินถึง 8,189,000 บาท แนวคิดเรื่องการรวมกลุ่มออมทรัพย์ฯ ทำให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้วิธีคิด สร้างพลังชุมชนของตนเอง นอกจากนั้นยังสนับสนุนให้มีกองทุนต่างๆ เพิ่มขึ้น เงินออมเหล่านี้สามารถให้บริการแก่ชาวบ้านหนองบัวได้อย่างทั่วถึง โดยไม่ต้องไปเป็นหนี้สินกับสถาบันการเงินภายนอกอีกต่อไป

นอกจากนั้นยังสามารถจัดสรรผลกำไร จัดสวัสดิการชุมชนได้อีกทางหนึ่งด้วย กลุ่มยังจัดสรรผลกำไรส่วนหนึ่งให้แก่เด็กแรกเกิดทุกคน เป็นเงินขวัญถุงเปิดบัญชีออมทรัพย์ให้เป็นประเดิมรายละ 500 บาท และสมาชิกแต่ละคนสามารถออมเงินได้ไม่เกิน 2,000 บาท การที่กลุ่มออมทรัพย์สามารถขยายเงินออมได้ครบทุกคน เป็นผลมาจากการดำเนินงานของคนใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชุมชน เช่น ผู้นำมีความปรารถนาดีอย่างจริงใจ มีความเสียสละ รักในชุมชน รับฟังปัญหาและเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษาและแนะนำทุกวิถีทางด้วยกิจกรรมและจัดประสบการณ์สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชนมีสมรรถภาพการบริหารจัดการกลุ่มและเกิดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม สมาชิกที่เข้ากลุ่มได้รับผลประโยชน์จากการช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ทำให้สมาชิกรู้บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และส่งเสริมให้คนในชุมชนยึดหลักมั่นในหลักศาสนา การยึดหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การสร้างกฎระเบียบชุมชนใช้ปฏิบัติร่วมกัน และมีหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมให้คำแนะนำเรื่องต่างๆ ผลสรุปสุดท้ายของความสำเร็จในการดำเนินงานที่เกิดจากการรวมตัวกันด้วยกิจกรรมและจัดประสบการณ์สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชนมีการบริหารจัดการและเกิดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพคน คุณภาพชุมชน และสังคมทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านหนองบัว

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นบ่อยมาก คือสมาชิกที่กู้เงินจากกลุ่มมักส่งคืนเงินทุนและดอกเบี้ยยช้า ไม่ตรงตามกำหนด ทำให้การปันผลประจำปีที่สมาชิกทุกคนจะได้รับเกิดความล่าช้าหรืออาจจะถูกตัดสิทธิ์สวัสดิการในช่วงนั้นทันทีจนกว่าจะขึ้นรอบใหม่ ไม่ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่สำหรับการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ฯ และปัญหาการรับช่วงต่อของคนรุ่นใหม่ที่จะเข้ามามีบทบาทหน้าที่ดำเนินงานต่อจากคนรุ่นเก่าๆ ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญมากของการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ฯ

2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัว เกิดจากปัจจัยหลายอย่างที่สามารถนำไปพัฒนาหมู่บ้าน กลุ่มคนในชุมชนให้เหมาะสมจนประสบความสำเร็จได้ ดังนี้

1. ภาวะความเป็นผู้นำ ต้องมีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รักในถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง รับฟังความคิดเห็นจากคนอื่น พร้อมให้คำปรึกษาที่สำคัญมีความยุติธรรม
2. ความร่วมมือความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชุมชนมีกิจกรรมทำร่วมกัน เป็นส่วนที่ทำให้ประสบความสำเร็จมีความช่วยเหลือกันอย่างจริงใจด้วยความรักและหวังดีต่อกัน
3. กำหนดระเบียบขึ้นมาใช้ความเกิดจากการที่คนในชุมชนร่วมกันสร้างขึ้นมาร่วมกัน ทั้งชุมชนเพื่อการปฏิบัติกิจกรรมที่ตรงกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. การบริหารจัดการคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงาน เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันไม่ขัดแย้งกัน

3. ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงานการวิจัย

1. การทำวิจัยครั้งนี้มีระยะทางไกลการเก็บข้อมูล ควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเมื่อถึงกลุ่มเป้าหมายที่เราจะศึกษาจะได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและไม่เสียเวลามาก

2. การนัดหมายบุคคลสัมภาษณ์ไม่มาตามนัด แต่ให้สัมภาษณ์บุคคลอื่นมาแทนทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่ต้องการ จึงควรหากกลุ่มเป้าหมายหรือบุคคลสัมภาษณ์ไว้หลายคนๆ มาจะได้ไม่เสียเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2541. **เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง. แนวความคิดและยุทธศาสตร์.**
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2541. **การกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้อง
กับกลุ่มเกษตรกร.** กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
จำกัด.
- กมล เลิศพานิช. 2550. **ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2550.**
- ✓ กาญจนา แก้วเทพ. 2530. **กรณีศึกษาโครงการฝึกอบรมปัญญาชนชาวบ้านในแนวคิดและ
ประสบการณ์การจัดการศึกษาเพื่อการพึ่งตนเอง.** กรุงเทพมหานคร : สารมวลชน.
จรีพรรณ กาญจนจิตรา. 2538. **คู่มือการพัฒนาชุมชน.** กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์
จำกัด.
- เจลิยว เขมราช. 2545. **การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่ม
เกษตรกรทำนาในภาคกลางของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.
วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.**
- ณรงค์ เล็งประชา. 2543. **กลุ่มธุรกิจพื้นบ้านกับการพัฒนาชุมชน.** กรุงเทพมหานคร: โอเดียน
สโตร์.
- ถวิล ธาราโกชนม์. 2524. **จิตวิทยาสังคม.** กรุงเทพมหานคร : ทีระทัศน์า.
----- 2526. **จิตวิทยาสังคม.** กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. 2527. **ประมุขศิลป์.** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทิพวรรณ ลิ้มมังกร. 2544. **รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเองของชุมชน
เกษตรกรณี : กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด.
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.**
- ✓ ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. 2533. **พฤติกรรมบุคคลในองค์การ.** กรุงเทพมหานคร:
ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญมัน ธนาคูภักดิ์. 2537. **จิตวิทยาองค์การ.** กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ. 2543. **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.
สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร.**
- พนม ลิ้มอารีย์. 2536. **ความเป็นผู้นำ.** กรุงเทพมหานคร. กราฟิเคอาร์ท.
- พิมาน วงศ์อภัย. 2533. **ปัจจัยที่ส่งเสริมให้องค์กรประชาชนสามารถพึ่งตนเอง.**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักงานกองทุนการสนับสนุนงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร.

มาลา หนักแน่น. 2550. ประธานกลุ่มออมทรัพย์. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2550.

✓มานพ สวามีชัย. 2534. จิตวิทยาธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: กราฟิเคอาร์ท.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2534. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร :
ไทยอนุเคราะห์ไทย.

✓ ลักขณา ศิริวัฒน์. 2530. จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ลำแพน ชันกสิกรรม. 2545. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของโครงการ
ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน ในจังหวัดนครสวรรค์.

วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.

วีระพล ปักคำไทย. 2550. นักพัฒนาชุมชน 6 ว. สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2550.

วรวิทย์ สว่างทุกข์. 2544. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่ม
เกษตรกรจังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
กรุงเทพมหานคร.

✓ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2539. องค์การและการจัดการองค์การ. กรุงเทพมหานคร:
พัฒนาศึกษา.

ศรีสังวาล คำสัตย์. 2550. สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2550.

สมพักตร์ ยัญญะสิทธิ. 2533. ภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

✓สมพงษ์ เกษมสิน. 2521. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

สมหมาย เลิศพานิช. 2550. ตำแหน่งเหรียญก. สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2550.

สุบิน ปณีโต. 2541. **ปัจจัยสะสมทรัพย์ : สะสมทุนสังคม.** กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชน
ท้องถิ่นพัฒนา.

ลำภา พ่างจันทิก. 2550. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2550.

วิจิตร ปทุมมากรณ์. 2550. เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองบัว. 2550. สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550.

อรุณ รักธรรม. 2526. **พฤติกรรมองค์การ.** กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดทิพย์อักษร.

อุไรวรรณ ทวีพุทธา. 2550. สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550.

อรสา ไปรงจันทิก. 2550. สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2550.

อาทร มีแก้ว. 2539. **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้าน
เกษตรกร จังหวัดนราธิวาส. ปัญหาพิเศษระดับปริญญาตรี**
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สงขลา.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

✓ อภรณ์ จันทร์สว่าง. 2525. **มนุษย์กับสังคม สังคมและวัฒนธรรมไทย.** (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพมหานคร: บารุงนุกุลกิจ.

Bliss, R.K, *et al.* 1952. *The Spirit and Philosophy of Extension Work.* Washington,
D.C Department of agriculture and Epsilon Sigma Phi.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก.

ตาราง ระยะเวลาในการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ

ขั้นตอนการดำเนินการ	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
1. การวางแผน	●—————●					
2. การเตรียมโครงร่างและสอบ โครงร่างปัญหาพิเศษ	●—————●					
3. เก็บรวบรวมข้อมูล	●—————●					
4. วิเคราะห์ สรุปผล	●—————●					
5. สอบปัญหาพิเศษและ จัดทำรูปเล่ม	●—————●					

งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าถ่ายเอกสาร	500	บาท
2. ค่ายานพาหนะ	1,000	บาท
3. ค่าวัสดุอุปกรณ์	300	บาท
4. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	500	บาท
รวม	2,300	บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงร่างคำถาม

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองบัว

- ประวัติความเป็นมาของการก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
 - *สถานที่ตั้งอยู่ที่.....
 - * ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.....จนถึงปัจจุบันเป็นที่เท่าไร ผู้ก่อตั้งคือใคร.....
 - * จำนวนสมาชิกช่วงเริ่มต้น.....คน/จนถึงปัจจุบันมี.....คน
- แนวความคิดและสาเหตุในการรวมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- ปรัชญา / นโยบาย / เป้าหมาย / วัตถุประสงค์ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- โครงสร้าง การบริหาร การดำเนินงาน บทบาทหน้าที่ของกลุ่ม
 - * มีการแบ่งหน้าที่อย่างไร? ที่ฝ่าย? อะไรบ้าง?

ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตประสบความสำเร็จ

- ปัจจัยภายใน
 - *ลักษณะของผู้นำที่ได้รับการยอมรับ *การจัดการบริหารงาน ความสามัคคี
 - *สมาชิกกลุ่ม *จุดมุ่งหมายของกลุ่ม
 - *กฎเกณฑ์หรือระเบียบข้อบังคับ
- ปัจจัยนอก
 - *พระสงฆ์
 - *พัฒนาการ
 - *ปลัดอำเภอ
 - *ทำเล ที่ตั้ง การคมนาคม
- วิธีการแลกเปลี่ยนความรู้ขององค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วม
- กระบวนการศึกษาความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกลุ่ม
 - *มีการไปศึกษาดูงานด้านการรวมกลุ่มจากที่ไหนบ้างหรือไม่
 - *ได้รับความรู้จากการฝึกอบรมด้านใดบ้างหรือไม่
- ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นที่กระทำอยู่ในปัจจุบัน
- กิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- แนวโน้มการดำเนินงานในอนาคตของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- ผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับ
- รางวัลต่าง ๆ ที่ได้รับมีอะไรบ้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการทำงานวิจัย

คุณชัยวัฒน์ ปิณฑวรรณะ (ปลัดอำเภอสีคิ้ว เจ้าหน้าที่งานปกครอง 6 ว)

คุณวีระพล ปักคำไทย (นักพัฒนาชุมชน 6 ว)

คุณลำเจียก ธรรมภักดี (อาจารย์โรงเรียนบ้านหนองบัว)

พระพระครูวิจิตร ปทุมมาภรณ์ (เจ้าอาวาสวัดหนองบัว)

คุณกมล เลิศพานิช (ผู้ใหญ่บ้าน)

คุณมาลา หนักแน่น (ประธานกลุ่ม)

คุณสุดศพร เฟ่งจันทิก

คุณสมหมาย เลิศพานิช

คุณจำปี แผงจันทิก

คุณสาลี โทตะทะกุ

คุณไพโร จัยปุก

คุณหมวย แซ่ลี

คุณลำภา แผงจันทิก

คุณสะอั้ง คำพรหม

คุณสมบูรณ์ คำพรหม

คุณจันทรา นามบุญเรือง

คุณศรีสังวาล คำสัตย์

คุณอุไรวรรณ ทวีพรุฑรา

คุณสมพิศ เหมวรานนท์

คุณวาสนา ปทุมศรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพผนวก ข.

บรรยากาศสถานที่ทำงาน

ศูนย์สาธิตการตลาด

บรรยากาศตอนเย็น ณ หอประชุม

การเข็นตุ๊กตีก่อนเข้าประชุมประจำเดือน

หลวงพ่อร่วมชี้แจงการดำเนินงานของวัด

ร.ร บ้านหนองบัวขอความช่วยเหลือด้านเวรยาม

ภาพภาคผนวกที่ 1 บรรยากาศที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์และศูนย์สาธิตการตลาดบ้านหนองบัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สทท.11 ถ่ายสารคดีป่าชุมชนเขี้ยวขี้

การดูแลรักษาป่าชุมชนเขี้ยวขี้

ทำความสะอาดถนนหนทาง

ศาลปูตาที่ผู้ดูแลป่าชุมชน

ไหว้ศาลปูตาผู้ดูแลป่าชุมชนให้อุดมสมบูรณ์

รำถวายเสียงทวย

ภาพภาคผนวกที่ 2 บรรยากาศพิธีกรรมไหว้ศาลปูตาผู้ดูแลรักษาป่าแห่งนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้